

Eierskapsmelding for Songdalen kommune

(Vedtatt av kommunestyret 15.02.2012, sak 10/12)

Innholdsfortegnelse

	Side
1 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for eierskapsmeldingen	4
1.2 Mål med en eierskapsmelding	5
2 Om eierskap og eierskapspolitikk	7
2.1 Intensjon med kommunalt eierskap	7
2.2 Nærmere om finansielt og politisk eierskap	8
2.3 Fordeler og ulemper med kommunalt eierskap	8
2.4 Nærmere om eierskapspolitikk og eierstrategi	9
3 Songdalen kommunes prinsipper for godt kommunalt eierskap	10
3.1 Rutiner for kommunikasjon mellom kommunen og virksomheten	11
3.1.1 Kommunestyret	11
3.1.2 Formannskapet	11
3.1.3 Rådmannen	12
3.2 Fullmaktsrepresentasjon	13
3.3 Styresammensetninger, styrehonorarer, opplæring, habilitet	14
3.3.1 Styresammensetning	14
3.3.2 Habilitet	15
3.3.3 Styrehonorar	16
3.3.4 Opplæring	16
3.3.5 Styrets arbeid	16
3.4 Tilsyn og kontroll	17
4 Oversikt over Songdalen kommunes eierforhold	18
4.1 Generelt	18
4.2 Kommunale foretak	18
4.3 Interkommunale selskaper	18
4.3.1 Innledning	18
4.3.2 Kristiansand Revisjonsdistrikt IKS	19
4.3.3 Tronstadvann interkommunale vannverk IKS	20
4.3.4 Etablersenter Vest-Agder IKS	21
4.3.5 Interkommunalt arkiv i Vest-Agder IKS (IKAVA)	21
4.3.6 Kristiansandsregionen brann og redning IKS	22
4.3.7 Vest-Agder museet IKS	23
4.4 Interkommunalt samarbeid	24
4.4.1 Innledning	24
4.4.2 Knutepunkt Sørlandet	24
4.4.3 Sandripheia Fritidspark	25
4.4.4 Midt-Agder Friluftsråd	25
4.5 Andre virksomheter og samarbeidsformer	26
4.5.1 Biblioteksentralen	26
4.5.2 Visit Kristiansand	26

	Side
4.6 Aksjeselskaper	27
4.6.1 Innledning	27
4.6.2 Heleide selskaper	28
4.6.3 Deleide selskaper	28
4.6.3.1 Avfall Sør AS	28
4.6.3.2 Varodd AS	29
4.6.3.3 Agder Energi ASA	30
4.6.3.4 Visit Sørlandet AS	31
4.6.3.5 Innoventus AS	31
4.7 Stiftelser og legater, pensjonskasse og lignende	32
4.7.1 Innledning	32
4.7.1.1 Kommunal landpensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP)	33
Vedlegg:	
I Generelt om selskapsformer	35
• Aksjeselskap (AS)	35
• Interkommunale selskaper (IKS)	38
• Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27	40
• Vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28 a-c	41
• Kommunale foretak (KF)	41
• Stiftelser etter Lov om stiftelser av 15. juni 2001	43
II ”Besvarte spørreskjemaer fra selskapene”	44
• Kristiansandsregionen brann og redning	45
• Kristiansand Revisjonsdistrikt IKS	47
• Agder Energi AS	49
• Avfall Sør AS	51
• Varodd AS	54
• Vest-Agder museet IKS	56
• Interkommunalt arkiv i Vest-Agder (IKAVA)	58
• Midt-Agder Friluftsråd	61
• Knutepunkt Sørlandet	63
• Tronstadvann Interkommunale Vannverk	65
Faste medlemmer TIV styret	67
Faste medlemmer Representantskapet TIV	67

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for eierskapsmeldingen

Songdalen kommune skal for første gang utarbeide en eierskapsmelding. Denne eierskapsmeldingen har til hensikt å;

- øke bevisstheten rundt kommunens rolle som eier
- gi kortfattet og overordnet informasjon om kommunens eierinteresser
- bidra til å klargjøre hvordan kommunen styrer virksomhetene sine (overordnet eierskapspolitikk)
- gi visse avklaringer om hva kommunen ønsker å oppnå med eierskapet (eierstrategi).

Songdalen kommune har relativt store verdier og eierinteresser plassert i virksomheter utenfor den ordinære kommunale organisasjonen. Kommunen har verken vedtatt en overordnet eierskapspolitikk eller en eierstrategi tidligere.

Eierskapspolitikk = overordnede prinsipper for forvaltning av virksomheter kommunen eier helt eller delvis.

Eierstrategi = prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen som eier stiller overfor den enkelte virksomhet for å sikre at virksomheten ivaretar de målsettinger eierne har.

KS Eierforum har i sin ”Anbefaling om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt/fylkeskommunalt eide selskaper og foretak” av august 2010, uttalt følgende om eierskapsmeldinger:

”Kommuner skal foreta en politisk gjennomgang av virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter eller interkommunale organer gjennom utarbeidelse av en eierskapsmelding.

Eierskapsmeldingen bør gjennomgås og eventuelt revideres hvert år i kommunestyret.

Eierskapsmeldingen skal følges av strategier og formål/selskapsavtale for det enkelte selskap. Alt eierskap i selvstendige rettssubjekter skal fremgå på en klar og instruktiv måte i kommunens årsberetning. Interkommunale eierskapsmeldinger kan også utarbeides.

En eierskapsmelding kan defineres som et overordnet politisk styringsinstrument for virksomhet som er lagt til et annet rettssubjekt, eget styre eller en vertskommune eller til et annet interkommunalt organ. Selv om en eiermelding primært sett skal handle om selskapene, bør den også se hen til de interkommunale samarbeidene. En eierskapsmelding bør som minimum ha tre hovedpunkter;

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk (prinsipper for eierstyring) og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
3. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder vedtektsrevisjon.”

Kontrollutvalget har i forbindelse med flere ulike selskapskontroller i perioden 2007-11 anbefalt at;

- det utvikles en klar eierstrategi for de ulike ordninger en deltar i
- kommunestyret jevnlig diskuterer sine eierposter
- det gis obligatorisk opplæring av personer som representerer kommunen

- det utarbeides retningslinjer for fullmaktsrepresentasjon for virksomheter kommunen har eierinteresser i
- det etableres et system/rutiner som sikrer rapportering av de selskaper kommunen har eierinteresser i.

Kontrollutvalgets anbefalinger søkes nå fulgt opp gjennom denne meldingen.

1.2 Mål med en eierskapsmelding

Songdalen kommune forvalter betydelige verdier. En stor del av disse verdiene eies gjennom interkommunale samarbeidsordninger, interkommunale selskap eller aksjeselskap. Eierskapsmeldingen har som mål å vurdere kommunen som eier i relasjon til disse selskapene. Meldingen vil forhåpentligvis bidra til å bygge opp et helhetlig og forutsigbart eierskap og legge grunnlaget for gode rutiner både når det gjelder å utvikle eierstrategi og å utøve eierskap. Meldingen legger opp til å trekke grensene mellom det politiske og administrative arbeidet. Det er en politisk oppgave å vedta eierstrategier. Rådmannen rapporterer og legger fram saker som bidrar til å utvikle kommunens eierstrategi, samt sikrer iverksettingen.

Viktige hensikter med en eierskapsmelding er;

- å sikre rutiner for systematisk politisk og administrativ oppfølging av foretak og selskap slik at kommunen blir en aktiv og langsiktig eier, samt for å sikre at selskapene driver i tråd med vedtektene og politiske og administrative føringer for virksomheten
- å gi en samlet oversikt med selskapsrelatert informasjon over de foretakene og selskapene kommunen har eierandeler i
- gi forslag til kommunens eierstrategi for de enkelte selskapene

I april 2011 la regjeringen fram sin eierskapsmelding for det statlige eierskapet, St. melding nr.13 (2010-2011), ”Aktivt eierskap”. Her trekkes blant annet fram problemstillinger som en offentlig eier møter, for eksempel eierrollen versus rollen som myndighetsutøver. Det fokuseres også på hvordan en offentlig eier kan utøve en aktiv og langsiktig eierstrategi og samtidig sette klare mål for sitt eierskap slik at dette er tydelig for selskapets styre. Disse problemstillingene har klar relevans også for kommunens utøvelse av eierskap.

Gjennom foreliggende eierskapsmeldning ønsker rådmannen å legge til rette for en politisk debatt om kommunens rolle som eier. Sentralt er forslagene til grunnleggende prinsipper for godt kommunalt eierskap.

Administrasjonen i Songdalen kommune har ved utarbeidelsen av denne meldingen sett hen til tilsvarende eierskapsmeldinger som er utarbeidet i Kristiansand, Søgne, Lillesand og Birkenes kommuner de senere årene. Høsten 2011 har det imidlertid pågått en drøfting blant rådmennene i Knutepunktsamarbeidet om hensiktsmessigheten av en del av rutinene som er beskrevet i allerede vedtatte eiermeldinger. Utkast til eierskapsmelding for Songdalen har tatt opp i seg disse drøftingene og avviker derfor fra nabokommunenes dokumenter på enkelte punkter.

Innsamlingen av oppdatert selskapsinformasjon har foregått ved at de aktuelle virksomhetene sommeren 2011 er tilsendt et spørreskjema som de er bedt om å besvare (disse fremgår av vedlegg II).

Eierskapsmeldingen består av to hoveddeler med vedlegg:

Del I:

Overordnet eierskapspolitikk – forslag til Songdalen kommunes prinsipper for godt eierskap.

Del II:

Forslag til eierstrategi – skjematisk oversikt over kommunens eierskap, samt anbefalinger knyttet opp mot enkelte virksomheter.

DEL I – Overordnet eierskapspolitikk – forslag til Songdalen kommunes prinsipper for godt eierskap

2 Om eierskap og eierskapspolitikk

2.1 Intensjonen med kommunalt eierskap

Kommunens primære oppgaver, ansvar og roller fremgår av kommuneloven. I tillegg er kommunen gitt myndighet etter en rekke særlover – dels som vedtaksmyndighet, men også som tilsyns- og kontrollmyndighet. Disse oppgavene kan løses gjennom den tradisjonelle, kommunale organisasjonen eller gjennom samarbeid med andre, eventuelt i egne juridiske enheter som for eksempel aksjeselskaper.

Det kan være flere grunner for en kommune til å engasjere seg på eiersiden i en virksomhet. En begrunnelse kan være et politisk ønske om å gi økonomisk støtte. Kommunen har da ikke til hensikt å delta i styringen eller utviklingen av selskapet/ organisasjonen. Ofte er betingelsene for støtten at det ikke skal hentes ut utbytte eller andre fordeler ved å være eier eller støttedeltaker. Videre kan aktiv etablering av nye selskaper brukes i en næringsutviklingsstrategi, ved at det kan gi positive ringvirkninger som flere arbeidsplasser og økt spesialisert kompetanse. Selskapsorganisering kan i tillegg bidra til vitalisering av oppgaver eller tjenester, og medvirke til tydeligere resultatkrav i virksomheten. En intensjon med å gå inn i et selskap kan også være å maksimere en avkastning for å finansiere kommunale tjenester.

Det kan være rene finansielle eller politiske intensjoner for en kommune for å etablere eller gå inn på eiersiden i virksomheter, eller en kombinasjon av disse.

Det kan være kommunen selv, eventuelt i samarbeid med andre kommuner eller private aktører, som tar initiativ til selskapsorganisering. Kommunen bør som aktiv eier stille spørsmål som:

- Er eierskap begrunnet i økonomisk avkastning (finansielt eierskap) eller er virksomheten et gjennomføringsorgan for samfunnsmessige oppgaver (politisk eierskap)?
- Hvilke kommunale tjenester egner seg for å bli skilt ut i en egen virksomhet og hvilken organisasjonsform egner seg best?
- Hva betyr et eierskap/ medeierskap for vår kommune?
- Hvem bør delta i etableringen av virksomheten?
- Er kommunalt eierskap en forutsetning for etablering av virksomheten eller samarbeidet?
- Vil virksomheten støtte kommunens overordnede målsettinger, herunder ha en forsvarlig etisk og miljømessig profil?
- Vil virksomheten gi kommunen et positivt omdømme som eier/ medeier?
- Hvordan bør de styrende organer sammensettes for å ivareta virksomhetens formål?
- Hvilke vedtekter og/eller avtaler må ligge til grunn for å ivareta kommunens interesser?
- Vil virksomheten ha behov for støtte eller kontroll fra kommunen?
- Hvilke krav skal stilles til samarbeid med kommunens organisasjon og rapporteringsrutiner?

I denne sammenhengen er det også viktig å være oppmerksom på at eierskapets formål ikke nødvendigvis er statisk, men kan endre seg over tid.

2.2 Nærmere om finansielt og politisk eierskap

En viktig avveining er hvorvidt eierskapet er av finansiell eller politisk karakter. Eierskapet er av finansiell karakter dersom kommunens hovedmålsetting er å oppnå økonomisk avkastning. Virksomheter med finansielt formål kan likevel gjøre oppgaver av stor politisk betydning, men da ivaretas behovet for politisk styring gjennom ulike former for myndighetsutøvelse, blant annet konsesjoner, og ikke gjennom eierskap som sådan. Dersom virksomheten betraktes som et gjennomføringsorgan for samfunnsmessige oppgaver defineres eierskapet som politisk.

Selskap med politisk motivert eierskap kjennetegnes ved at driften kan være lovpålagt eller utgjøre kommunale kjerneoppgaver. Motivet for selskapsdannelsen kan være å effektivisere tjenesteproduksjonen (økt mengde tjenester for de midler som er til disposisjon eller bedre forvaltning av anleggsmidler). En annen begrunnelse kan være at kommunen gjennom selskapet totalt sett vil oppnå bedre samfunnsøkonomiske resultater. En tredje begrunnelse for det politiske eierskapet kan være av mer regionalpolitisk karakter, at selskapsdannelsen kan bidra til å binde regionen tettere sammen og styrke regionens muligheter for å gjennomføre oppgaver i forhold til andre regioner. Selskaper der kommunen er deleier er ofte motivert ut fra at man skal løse oppgaver sammen med andre, for eksempel andre kommuner, som i Avfall Sør eller i EVA-senteret.

Selskap med politisk motivert eierskap er i begrenset grad underlagt ordinære avkastningskrav, men selskapsdanningen innebærer i seg selv en forventning om målrettet og effektiv drift. Typiske tjenesteområder med politisk motivert eierskap er drift og vedlikehold, vann, avløp, renovasjon, arealdisponering, samferdsel, arbeidsmarkedstiltak og kultur.

I aksjeselskaper har aksjonærene ulike rettigheter avhengig av hvor stor andel av virksomheten vedkommende eier (se vedlegg II). For kommunen er det derfor viktig at eierandelen med tilhørende grad av kontroll er tilpasset kommunes formål med eierskapet. Dersom kommunen har klare strategiske mål for eierskapet sitt (jf. eierstrategi), bør den ha kontroll med virksomheten ved å eie 50 % eller mer av de stemmeberettigede aksjene eller andelene i virksomheten. Dersom virksomheten har flere eiere bør det sørges for et eierfelleskap som sikrer den samme kontrollen. Dersom kommunen ønsker maksimal kontroll over virksomheten bør kommunen eie virksomheten fullt ut. Om eierskapet er av mer finansiell karakter, er det i et kontrollperspektiv ikke så betydningsfullt hvor stor andel av virksomheten kommunen eier. Finansielt sett vil også eierandel ha betydning ved å kunne bestemme utbytte (utbytte vedtas med alminnelig flertall).

Kommunens eierskap i konsernet Agder Energi AS er historisk begrunnet. Eierposten ble etablert i forbindelse med omdanningen av Vest Agder E-verk til aksjeselskap, hvor kommunens verdier ble lagt inn i det nye Agder Energi AS. Konsernet har flere datterselskaper som er markedseksponeerte og et nettselskap i en monopolsituasjon. Før liberaliseringen av energimarkedet var kraftforsyning forvaltning og kommunens motivasjon i stor grad politisk/industrielt begrunnet. Etter 1991 kan nok motivene være mer blandet, hvor også det finansielle motivet blir vektlagt.

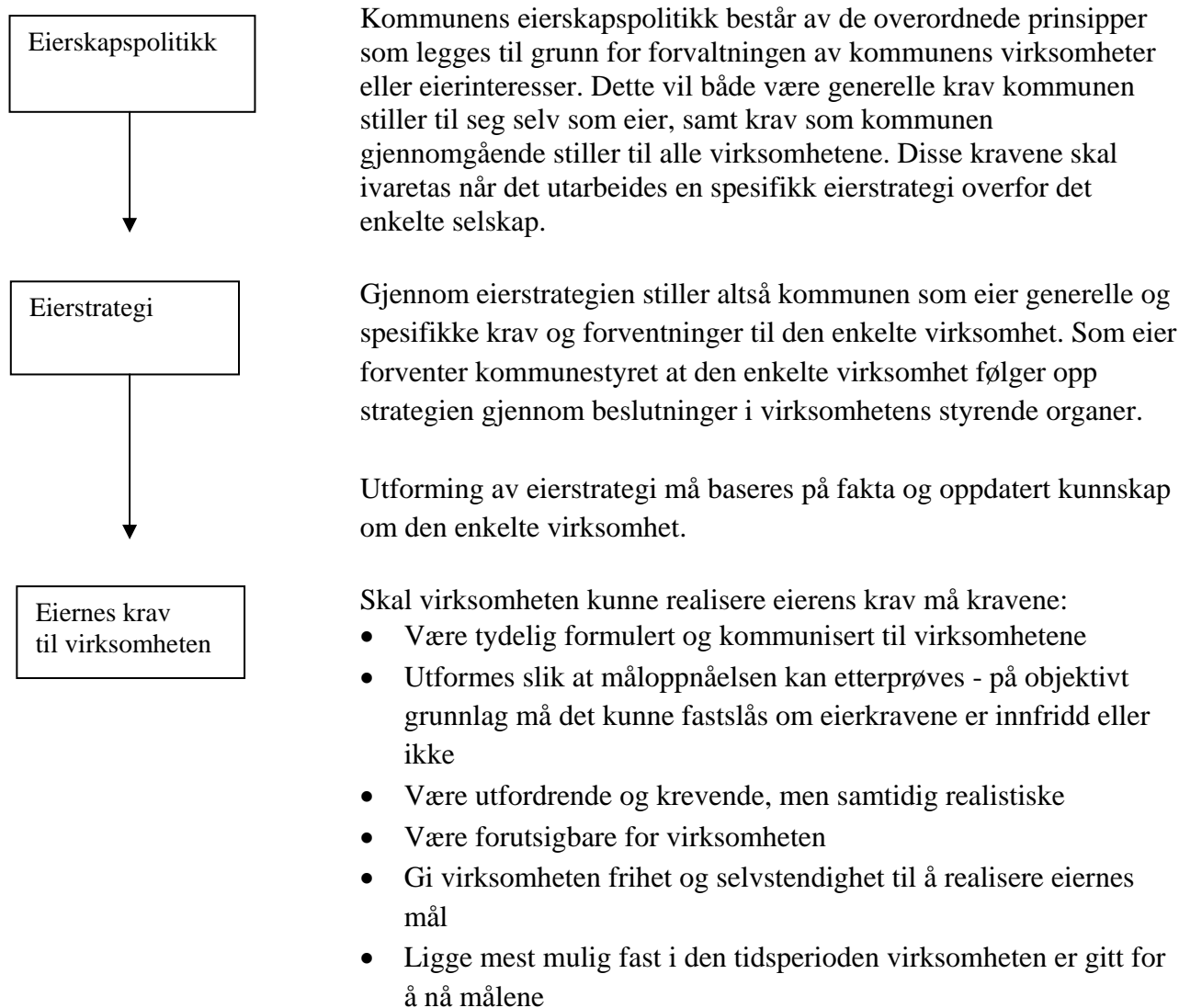
2.3 Fordeler og ulemper med kommunalt eierskap

Et eierskap i en virksomhet kan innebære flere fordeler, jf. bl.a. det som fremgår over om intensjon med kommunalt eierskap. Er kommunen inne på eiersiden, vil det gi muligheter for påvirkning. Grad av påvirkning avhenger av flere forhold, jfr. gjennomgangen av ulike selskapsformer i vedlegg II.

Det er også utfordringer knyttet til økt selskapsorganisering og interkommunalt samarbeid. En hver selskapsdannelse eller samarbeidsetablering reduserer mulighetene for direkte politisk styring og kontroll. Utfordringene vil være å sikre folkevalgte nødvendig innsikt og informasjon for eierstyring, samt i forbindelse med virksomhetsetableringen avklare leveransen (kvalitet og omfang) og roller.

Nye former for tjenesteproduksjon krever ny kompetanse både administrativt og politisk. En utvikling mot en klarere ”bestiller – utførermodell” forutsetter at kommunen blir en profesjonell bestiller.

2.4 Nærmere om eierskapspolitikk og eierstrategi

Eierskapspolitikk og eierstrategi handler om forutsigbarhet. Både kommunen som eier, kommunens representanter i styrende organer og ikke minst virksomhetene selv må ha mulighet til å innrette seg på en slik måte at vedtatte prinsipper og gitte styringssignaler kan legges til grunn i en mer langsiktig planlegging/strategi. Slik mulighet foreligger bare når eier er tydelig i sin eierstrategi.

3 Songdalen kommunes prinsipper for godt kommunalt eierskap

Basert på KS Eierforums anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll av kommunalt eide selskaper og sett hen til øvrige knutepunktkommuners eierskapsmeldinger, legger Songdalen kommune til grunn følgende:

1. Kommunestyret skal minst en gang i kommunestyreperioden behandle egen sak ”Kommunens eierskapsmelding”. Ut over dette minstekravet skal rådmannen årlig vurdere behovet for å revidere hele eller deler av meldingen.
2. Det skal sammen med øvrige eiere arbeides aktivt med å utforme eierstrategi (eiernes forventninger og krav) for den enkelte virksomhet, som inneholder;
 - a. klargjøring av intensjonen med eierskapet (se kap 2.1 og 2.2 over)
 - b. forutsigbare og kontrollerbare mål og resultatkrav for virksomheten (avkastning på den kapitalen selskapet forvalter, kundetilfredshet, HMS forhold, likestilling o.l.)
 - c. rutiner for rapportering
 - d. klar og forutsigbar utbyttepolitikk
3. Formelt fremmer kommunen sine interesser gjennom generalforsamling og representantskap
 - a. kommunens representanter på generalforsamling og representantskap skal ivareta den vedtatte eierstrategien
 - b. hovedregelen er at det bør utarbeides en aksjonær-/eieravtaler som bl.a. beskriver forholdet mellom eierne, kjøp og salg av eierandeler, virksomhetens formål og valg av styret.
4. Det skal være åpenhet knyttet til kommunens eierskap
 - a. Det skal tilstrebes åpenhet om virksomheten.
 - b. Det skal være åpenhet rundt eierkommunenes valg av styremedlemmer.
 - c. Det skal være åpenhet rundt godtgjørelse til styret.
5. Valg av kommunens representanter i de ulike selskapsorganer skal ta hensyn til;
 - a. virksomhetens eller samarbeidets behov for kompetanse og mangfold
 - b. eiernes behov for oppfølging av selskapets virksomhet
 - c. virksomhetens formål og behov samt styrets totale sammensetning
6. Kommunestyret vil medvirke til at styrende organer er likestilt i kjønnsrepresentasjon.
7. Alle som påtar seg styreverv for kommunale virksomheter forventes å registrere seg i styrevervregisteret.
8. En bør unngå å oppnevne representanter fra kommunen, hvor det er sannsynlig at vedkommende gjentatte ganger kan komme i konflikt med virksomhetens/samarbeidets habilitetsbestemmelser.
9. Songdalen kommunestyre vil legge til rette for at kommunale styremedlemmer får nødvendig opplæring.

10. Det utarbeides rapporteringsrutiner, for å sikre at kommunestyret eller det organ kommunestyret utpeker, får all vesentlig informasjon om virksomheten (bl.a. gjennom kontaktmøter).
11. Kommunestyret skal sikre at virksomhetene undergis nødvendig tilsyn og kontroll, bl.a. gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll.
12. Ved behov etableres det eiermøter i virksomheter med flere eiere, hvor eierne kan drøfte felles eierstyring og sikre god dialog med kommunens representanter.
13. Det skal etableres tydelige krav til virksomhetene i forhold til likebehandling av eierne, styrets arbeid, samt etiske retningslinjer og samfunns- og miljøbevisst drift.
14. Selskapene skal gi dekkende informasjon i god tid om saker som er til behandling. Saksdokumentene skal være utførlige nok til at eierne kan ta stilling til alle saker som skal behandles.
15. Innkalling og saksdokumenter til generalforsamling og representantskap sendes minst fire uker før møtet holdes.

Til enkelte av disse prinsippene knyttes følgende utdypende kommentarer (jf. kapitlene 3.1 – 3.3):

3.1 Rutiner for kommunikasjon mellom kommunen og virksomheten

Prinsippene for eierskap slår fast at kommunen skal utvikle en enhetlig og langsiktig eierstrategi. Det er derfor viktig at det er samme del av kommunens administrasjon som er saksbehandler for alle typer virksomheter og at det er det samme politiske organet som har hovedansvaret for å overvåke at eierstrategien blir fulgt opp.

Målet med rutinene som nå utarbeides er at de skal bidra til å utvikle kommunens eierskap, skape større åpenhet om de eierforholdene som kommunen har og styrke kontakten mellom virksomhetene og kommunen.

3.1.1 Kommunestyret

Som kommunens øverste organ, fatter kommunestyret vedtak om etablering og avvikling av kommunale foretak, avgjør saker om deltakelse i interkommunale selskap og er beslutningsorgan for saker om kjøp og salg av aksjer i aksjeselskap. Kommunestyret har det overordnede ansvar for å vedta kommunens eierstrategi. Kommunestyret må også ha jevnlig tilbakemelding om hvordan verdiene i kommunens virksomheter blir forvaltet og hvordan kommunens eierstrategi blir fulgt opp.

3.1.2 Formannskapet

Formannskapet i Songdalen kommune har etter gjeldende delegasjonsreglement ansvaret for oppfølgingen av det interkommunale samarbeidet. Formannskapet har også en sentral rolle i forhold til kommunens økonomiforvaltning.

I tråd med prinsipper i denne meldingen, bør kommunen klargjøre eierskapsstyringen sin. I lys av de roller formannskapet allerede har, jf. vedtatt reglement for formannskapet, er det naturlig å la formannskapet også ha en generell rolle som kommunens eierskapsutvalg. Formannskapet bør

ivareta utformingen av utkast til kommunens generelle eierpolitikk. Formannskapet bør også ha ansvaret for å foreta gjennomganger av de enkelte selskapene med sikte på å utvikle en presis eierstrategi for det enkelte selskap. Songdalen kommune eier ingen selskaper 100 % alene. Dette arbeidet bør derfor gjøres i samråd med øvrige eiere. Arbeidet må tas fra en kant og det er naturlig at prioritering av hvilke selskap en først skal ta fatt i samt fremdriften for arbeidet, avklares sammen med øvrige eiere. Det er tatt flere initiativ i knutepunktsamarbeidet for å få strukturert opp dette arbeidet.

For å kunne sikre det demokratiske eierskapet er det viktig at den enkelte kommune etablerer mekanismer for at vedtak som er fattet i de operative eierorganene (representantskap og generalforsamling) er forankret i de respektive kommunestyrene. Rådmannen anbefaler derfor at en som hovedregel baserer seg på årlig å referere årsregnskapene og årsmeldingene fra virksomhetene, for formannskapet. Før saken refereres for formannskapet må rådmannen gå gjennom årsregnskapene og årsmeldingene. Dersom rådmannen ser at det er spesielle forhold knyttet til det konkrete selskap som er av en slik karakter at formannskapet bør ha en egen sak om forholdet, avvikes det fra hovedregelen. Det lages da en egen sak til formannskapet, hvor de spesielle forholdene drøftes særskilt. Spesielle forhold kan for eksempel være forhold knyttet til egenkapitalsituasjonen, markedsmessige forhold eller utbyttemessige sider sett opp mot de forventninger kommunestyret har stilt om utbytte. En slik sak vil det normalt være behov for å samordne med andre kommunale eiere.

Når slike dokumenter refereres for formannskapet, protokolleres det eventuelt konkrete forhold som formannskapet vil skal følges opp administrativt eller av den som møter på kommunens vegne i representantskap/generalforsamling.

Formannskapet bør, gjerne sammen med øvrige eiere, etablere en ordning med kontaktmøter med de viktigste aksjeselskaper og interkommunale foretak. På disse møtene bør selskapenes styre og ledelse møte. Kontaktmøtene bør gi formannskapet mulighet til å ta opp forhold det mener selskapene bør vurdere for sin virksomhet og utvikling. Selskapene kan informere om ulike sider ved sin virksomhet. Grunnleggende for all informasjon som gis fra selskapene i kontaktmøtene, må være de lovmessige krav til likebehandling av alle eiere. Av denne grunn er det viktig å framholde at saker som krever tilslutning fra eierne, skal tas opp i selskapenes representantskap (IKS) og generalforsamling (AS).

Det pågår for tiden en drøfting i knutepunktet om hvordan en best kan rigge hensiktsmessige kontaktmøter mellom eierne og selskapene. Songdalen formannskap bør tilpasse seg disse forslagene når de foreligger. Rådmannen er åpen for at de ulike selskapene fortsatt bør kunne komme og orientere om virksomheten for formannskapet/kommunestyret. Det bør imidlertid tas initiativ for å lage nye arenaer (eiermøter) hvor et bestemt selskaps utvikling og strategi luftes, drøftes og diskuteres. Videre at eierne på et profesjonelt vis kommuniserer sine krav og forventninger til det enkelte selskap og gir rom for en dialog med selskapets ledelse om disse. Det vil da være naturlig at styrets leder i det enkelte selskap har en sentral rolle fra selskapets side i denne dialogen. Rådmannen vil peke på at når en har fått utarbeidet konkrete eierstrategier for de ulike selskapene, kan de felles formannskapsmøtene i knutepunktregi muligens være en egnet arena for denne typen dialoger.

3.1.3 Rådmannen

Ansvar for eierstyringen er et politisk ansvar og formelt ikke en del av det daglige arbeids- og ansvarsområdet til kommunenes administrasjon med rådmannen som øverste leder. Rådmannen har etter kommuneloven ingen formell rolle knyttet til kommunens eierskap og eierstyring, bortsett fra at en som kommunens øverste administrative leder har ansvar for forsvarlig utredning av alle

saker som skal til politisk behandling. Dette inkluderer også saker vedrørende eierstyring. Rådmannens samhandlingsrolle overfor selskapene står således lovmessig i en uklar stilling i forhold til den tradisjonelle kommunale driften. Dette kan være krevende.

Rådmannen bør som øverste leder for den samlede kommunale administrasjon, ha ansvar for den administrative kontakten med ledelsen i virksomhetene. Rådmannen bør sørge for at virksomhetene rapporterer slik det blir forutsatt og legger fram saker for formannskap og kommunestyre slik kommunestyret bestemmer. Rådmannen bør gis ansvar for å kommunisere politiske vedtak til virksomhetene. Rådmannen må på grunnlag av politiske vedtak kunne ha løpende dialog med virksomhetenes styrer og ledelse om styring, utvikling og rapportering fra virksomhetene. Denne dialogen må imidlertid ikke skape usikkerhet om styrets rapporteringsansvar til representantskap/generalforsamling.

Rådmannen kan bistå kommunens representanter i representantskap og generalforsamlinger med å avklare kommunens vedtatte eierstrategier og politisk vedtatte standpunkter og krav. I den grad det er ønskelig kan rådmannen også yte styremedlemmer i virksomheter den samme service.

Det vurderes etablert et eller flere administrative eierforum mellom rådmenn (eller de rådmennene utpeker) i kommuner som har felles eierskap i viktige virksomheter. Målet med dette er å sikre kompetanseutvikling av kommunens eierskapsrolle, utvikle felles eierstrategier for de virksomhetene kommunene eier i fellesskap og samarbeide om oppfølging av selskapene.

3.2 Fullmaktsrepresentasjon

Det er nødvendig å klargjøre kommunens fullmaktsrepresentasjon på generalforsamlinger i aksjeselskaper og representantskap i interkommunale selskaper. Følgende bør legges til grunn:

Aksjeselskaper hvor kommunen er en av flere aksjeeiere og interkommunale selskap

Når det avholdes generalforsamling i aksjeselskaper hvor kommunen er en av flere aksjeeiere og representantskapsmøte i interkommunale selskap, møter ordføreren som fullmaktsrepresentant på vegne av kommunen. Ordfører kan bemyndige en eller flere representanter til å møte for seg.

Rådgiver for fullmektigen på generalforsamling

Møter ordfører eller andre som ordføreren bemyndiger som fullmektiger, avgjør de selv om det er nødvendig å møte med rådgiver. De avgjør i tilfellet selv hvem denne (de) skal være.

Fullmaktens varighet

Ordfører har generell fullmakt til å møte på generalforsamlinger i hele den perioden ordføreren er valgt for. Fullmakt til andre gis kun til en konkret generalforsamling.

Begrensninger for utøvelse av fullmakt

Ordfører og eventuell fullmektig plikter å følge de instruksjoner som gis av kommunestyret. Med unntak av det som er nevnt nedenfor eller som for øvrig følger av vedtak truffet av kommunestyret, har fullmektigen(e) alle rettigheter kommunestyret har som aksjeeier.

Følgende saker skal på forhånd forelegges kommunestyret hvis det gjelder vesentlige endringer:

- a. Vedtektsendringer
- b. Salg av kommunens aksjer
- c. Anvendelse av større overskudd
- d. Større låneoptak

Kommer innkalling til generalforsamling for sent til å kunne fremme sak for kommunestyret, fremmes saken for formannskapet til avgjørelse. Er det heller ikke tid til å forelegge saken for formannskapet, avgjør fullmektigen stemmegivningsspørsmålet på vegne av kommunestyret.

Salg av aksjeposter av vesentlig betydning som kommunen eier, kan likevel ikke foretas uten at saken på forhånd er forelagt kommunestyret. Selv om aksjeposten ikke er stor, er den likevel av vesentlig betydning hvis salget innebærer at kommunens eierandel går fra over 67 % til under 66 %, fra majoritet til minoritet eller at kommunen mister negativt flertall.

Styremedlemmer kan ikke møte på generalforsamling.

Person som er oppnevnt som styremedlem for styret i det aksjeselskapet hvor det skal avholdes generalforsamling, kan ikke møte som fullmektig.

Rapportering

Den som møter som fullmektig plikter å rapportere tilbake til formannskapet etter avholdt generalforsamling.

Ekstraordinær generalforsamling

Overnevnte retningslinjer gjelder også når det avholdes ekstraordinær generalforsamling.

3.3 Styresammensetninger, styrehonorarer, opplæring, habilitet

3.3.1 Styresammensetning

KS Eierforum sier bl.a. følgende om sammensetning av styret:

”Det er eiers ansvar å sørge for at styret sammensettes og gis de nødvendige styringsrammene for å utøve sitt virke som et profesjonelt organ. Et profesjonelt styre som kollegium består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandre kompetansemessig.

Å påta seg et styreverv i et aksjeselskap eller interkommunale selskap, er et personlig verv. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar bedriftens interesser på best mulig måte sammen med resten av styret og ut fra selskapets formål. Det følger naturlig av at profesjonelt eierskapet utøves gjennom eierorgan.

Et styre skal ha generalist- og fagspesifikk kompetanse. Formålet for de kommunale selskapene er ulikt, fra f eks finansielt, politisk eller mer samfunnsnyttig motivert eierskap. Det innebærer at kompetanse sees i lys av selskapets formål. Et profesjonelt sammensatt styre har kompetanse som er nødvendig for å oppfylle eiers forventninger. Styret er også et kollegialt organ og kompetanse skal også sees i lys av hver enkelt medlems personlige bidrag i form av spesifikke egenskaper.”

Noen kommuner velger å sette inn eksterne styremedlemmer med særskilt kompetanse ut fra virksomhetens formål. Slike styremedlemmer kan bidra med erfaring og innsikt som kan styrke styrearbeidet for de kommunale virksomhetene. Særlig for virksomheter som skal forvalte store verdier eller virksomheter som må forholde seg til et konkurranseutsatt marked, bør styremedlemmenes faglige kompetanse vektlegges høyere enn den politiske tilhørigheten.

For virksomheter hvor det *samfunnspolitiske formål* er det viktigste, kan engasjement og faglig innsikt være viktigere. Politikere bidrar som styremedlemmer til demokratisk legitimitet i virksomhetene, samtidig som de ofte besitter erfaringer som styrker styrets og virksomhetens arbeid.

Det kan ut fra etterspurt kompetanse være ønskelig og hensiktsmessig å utpeke styremedlemmer fra kommunens administrasjon. Disse rapporterer i sitt daglige virke til rådmannen. I rollen som styremedlem vil de rapportere til eierorganene. Dette kan gi de aktuelle tjenestemenn en uklar dobbeltrolle. Dette bør ikke være til hinder for å bruke ansatte i kommunen i styrer hvor disse har nødvendig kompetanse for oppdraget, men rådmannen bør ha vurdert problemstillingen i hvert enkelt tilfelle.

Etter IKS-loven er det krav om minst 40 % representasjon av begge kjønn i styrene. For vanlige aksjeselskaper er det ikke et tilsvarende lovkrav om balansert kjønnsrepresentasjon. I alle styrer som Songdalen kommune oppnevner styrerepresentanter til, bør det tilstrebes at det skal være lik representasjon av begge kjønn. Dette kravet bør gå foran ønsker om politisk fordeling. De generelle regler om likestilling i offentlige utvalg skal også gjelde for styrer og representantskap i virksomheter.

Songdalen kommune vil for øvrig arbeide for at det bør vedtektsfestes bruk av valgkomite i de ulike selskapene, jf. KS Eierforums anbefaling nr. 10.

3.3.2 Habilitet

Folkevalgte styremedlemmer kan få utfordringer med å skille rollene når de som kommunestyremedlem er satt til å ha en kontrollfunksjon overfor selskapet de er styremedlem i og lojal overfor.

Uklarhet om habilitet kan bidra til å svekke virksomhetens og kommunens omdømme. I anbefalingen fra KS Eierforum heter det:

”Det er opp til hvert enkelt eierorgan (kommunestyre, representantskap/generalforsamling) å avgjøre hvilken type kompetanse et styre skal ha. I utgangspunktet anbefales det å unngå situasjoner der styrets medlemmer jevnlig blir vurdert i forhold til forvaltningslovens regler om habilitet og derfor kritisk vurderer bruken av *ledende politikere* i selskapsstyrene. Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter, og at kommunestyret oppretter en valgkomité som innstiller til det organ som skal velge styrerepresentanter.

KS Eierforum mener også at ledende ansatte generelt bør gjøres gjenstand for en habilitetsvurdering i forkant av eventuell styreoppnevning.

Eierforum mener at et generelt lovforbud mot ledende politikere i kommunalt eide selskapers styrer ikke er hensiktsmessig. Faren ved å lovregulere denne type forhold utover det som allerede eksisterer av habilitetsregler, anskaffelsesregelverket m.v. er at alle selskaper skjæres over en kam, og at man får regler som ikke er fleksible nok i forhold til formålet med eierskapet og det enkelte selskaps behov.

Som en hovedregel bør politikerne ikke sitte i styrene i de kommunale /fylkeskommunale foretakene på grunn av den direkte rapporteringslinjen mellom styret og øverste politiske nivå.”

Endringene i forvaltningslovens § 6 medfører at ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut offentlig eide. Bakgrunnen er å unngå mistanke om rolleblending og mulig habilitetskonflikter. En praktisk konsekvens av denne endringen er at ordførere og ledende politikere vil vurderes som inhabile i saksforberedning og ved vedtak i saker som gjelder selskapet. Lovendringen trådte i kraft i 2011.

Det anbefales å utarbeide et styrevervsregister, og oppdatere dette løpende. Et slikt register vil kunne være et verktøy for å overvåke habilitet.

3.3.3 Styrehonorar

Norsk anbefaling om Eierstyring og selskapsledelse har fremmet en rekke anbefalinger for hvordan styrehonorar bør fastsettes. De videre retningslinjene er basert på disse anbefalingene.

Retningslinjer:

- I virksomheter der kommunen oppnevner styrerepresentanter skal det tegnes styreforsikring. Forsikringen tegnes av virksomheten for sitt styre.
- Godtgjøringen til styremedlemmene skal ta hensyn til styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Styreleder bør godtgjøres særskilt i forhold til øvrige styremedlemmer.
- Godtgjøring til enkeltstyremedlem ut over fastsatt styrehonorar skal godkjennes av styret.
- Det skal gis opplysning om alle godtgjørelser eller utbetalinger til styremedlemmene i årsrapporten.

3.3.4 Opplæring

Som det fremgår av denne meldingen, har kommunen flere virksomheter og er representert med flere styremedlemmer. Det er eierne som har ansvaret for å sikre at det enkelte styret har den nødvendige kompetansen for å kunne lede virksomheten på en god måte slik at det når virksomhetens mål. Styret har et selvstendig ansvar for jevnlig å vurdere egen kompetanse i forhold til eiernes formål med virksomheten.

Følgende retningslinjer for opplæring av styremedlemmer skal gjelde:

- Alle styrerepresentanter i aksjeselskaper, interkommunale selskaper og kommunale foretak skal gjennomføre et obligatorisk kurs i styrearbeid og kommunens eierstrategi (når denne er utarbeidet) i starten av valgperioden.
- Kommunestyret skal som del av folkevalgtopplæringen få innføring i kommunens eierskapspolitikk og eierstrategi.

3.3.5 Styrets arbeid

Styret skal påse at den enkelte virksomhet har god virksomhetsledelse. Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av virksomheten og for å føre tilsyn med den daglige ledelsen og virksomhetens aktivitet. Med styrets forvaltningsansvar menes blant annet ansvaret for å organisere virksomheten på en forsvarlig måte, ansvaret for å fastsette planer og budsjetter for

virksomheten, ansvaret for å holde seg orientert om virksomhetens økonomiske stilling og at dets virksomhet, formuesforvaltning og regnskaper er gjenstand for betryggende kontroll.

Virksomhetens styre skal blant annet;

- utarbeide virksomhetens strategiplan med visjoner, mål og handlingsplan,
- gi en samlet redegjørelse for virksomhetens styring og ledelse i en årsrapport,
- utarbeide plan for eget arbeid og egen kompetanseutvikling, samt evaluere sin virksomhet,
- sørge for at det er gode rutiner for internkontroll,
- påse at virksomheten har gode rutiner for utnyttelse og utvikling av ansattes kompetanse og ferdigheter,
- utforme styreinstruks,
- utarbeide instruks for daglig leder

Virksomheter kommunen har eierinteresser i skal utarbeide etiske retningslinjer og utøve en samfunns- og miljøbevisst drift. Virksomheten bør rapportere etter bærekraftige prinsipper, det vil si en integrert økonomisk, miljømessig og sosial rapportering. Virksomhetene skal ha etikk, miljø og likestilling som en del av strategiplanen.

3.4 Tilsyn og kontroll

I henhold til kommuneloven skal kontrollutvalget blant annet føre kontroll med kommunens eierskap i selskaper. Forskrift om kontrollutvalg § 14 hjemler at utvalget plikter å påse at det gjennomføres kontroll med forvaltning av kommunens eierinteresser og om eierinteressene utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Denne planen skal vedtas av kommunestyret.

Det fokuseres i lovverket på kontroll, men kommunens eierinteresser bør også ivaretas gjennom strategiske fremtidsrettede visjoner. Kontrollutvalget bør fokusere på å bidra til at kommunens eierinteresser er langsiktige. Kontrollutvalget kan dermed utfordre og være bidragsyter til at kommunen blir en god eier av samfunnsansvarlige virksomheter.

Selskapets revisor er sentral i forhold til kontroll med selskapets virksomhet. Bruk av revisor må tilpasses virksomhetens størrelse og risiko.

For eksempel kan selskapets revisor;

- fremlegge for styret hovedtrekkene i en plan for gjennomføring av revisjonsarbeidet
- delta i styremøter som behandler årsregnskapet
- minst en gang i året sammen med styret gå gjennom virksomhetens interne kontroll, herunder identifiserte svakheter og forslag til forbedringer
- ha et årlig møte sammen med styret uten at daglig leder eller andre fra den daglige ledelsen er til stede

DEL II - Skisse til eierstrategier

– en oversikt over kommunens eierskap samt visse anbefalinger knyttet opp mot den enkelte virksomhet

4 Oversikt over Songdalen kommunes eierforhold

4.1 Generelt

Kommunen har eierposter i flere virksomheter organisert i ulike eierformer. Det presenteres her hvilke selskaper dette gjelder. Videre angis for hver virksomhet informasjon som gir grunnlag for å danne seg et overordnet bilde av virksomheten. Det innbefatter driften og omfanget av denne, kommunenes eierandel, styrende organer og andre forhold av betydning.

Sandnes kommunes eiermelding formulerer motivet for eie på en enkel og grei måte, "*Å eie er å ville*". Kommunene må altså ville noe med sitt eierskap. Men hvordan kan man vite hva man vil med det enkelte selskap når eierskapet forvaltes av et demokratisk organ (kommunestyret) som er på valg hvert fjerde år? Dette sikres gjennom at Songdalen kommunestyre vedtar en åpen og uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i det enkelte selskap. Strategien bør inneholde prioriteringer, tiltak og resultatkrav kommunen ønsker for det enkelte selskap, slik at selskapene vet hva de må gjøre for å ivareta eiernes målsettinger med sitt eierskap. Bortsett fra i Agder energi, er det fra kommunestyrets siden ikke utformet konkrete eierstrategier for de selskapene Songdalen kommune har eierinteresser i.

Det pågår en drøfting i knutepunktregi om hvilke selskaper det i første omgang kan synes naturlig å begynne med å lage selskapsspesifikke eierstrategier for. En ser da hen til selskapenes størrelse og kompleksiteten i virksomhetene samt en vurdering av om dagens eierstyring framstår som aktiv eller passiv. Det er også satt av noe midler til konkret oppfølging av arbeidet.

I lys av ovenstående, tar Songdalen kommune nå i første utgave av eierskapsmeldingen ikke mål av seg til å utforme de konkrete eierstrategiene. Dette vil en komme nærmere tilbake til i løpet av 4-årsperioden. Det angis under det enkelte selskap visse føringer for dette strategiarbeidet.

4.2 Kommunale foretak

Songdalen kommune har p.t. ingen kommunale foretak.

4.3 Interkommunale selskaper

4.3.1 Innledning

Interkommunale selskaper er egne rettssubjekter og kan etableres når flere kommuner/fylkeskommuner ønsker å utføre oppgaver i fellesskap. Kommuner/fylkeskommuner er da deltagere i selskapet. Andre foretak/personer kan ikke være deltagere. Deltagerne eier og hefter etter pro rata andeler. At IKS er eget rettssubjekt innebærer at det innenfor formålet er part i og kan inngå avtaler, og tilsvarende også selv må stå for sine forpliktelser. Deltagerens ansvar er likevel ubegrenset, men slik at dette først blir aktuelt dersom selskapet selv ikke kan gjøre opp sine forpliktelser. I et slikt tilfelle vil deltagerne kunne avkreves sin pro rata andel av det udekkede beløp.

Songdalen kommune deltar pr. i dag i flere slike selskaper (flere av disse har tidligere vært organisert som interkommunalt samarbeid, men ble grunnet en lovendring for noen år siden omgjort til IKS'er).

Selskapet kan ha følgende styrende organer:

- Eiermøte
- Representantskap
- Styre
- Daglig leder

I de IKS'ene som Songdalen kommune er deltager i, har eiermøtet ikke fått en formell funksjon. Representantskapet velger styret, fastsetter godtgjørelser til styret og revisor og godkjenner årsregnskap og årsberetning. Ut over dette kan representantskapet behandle andre saker som selskapets vedtekter anviser.

Fordeling av styrerepresentanter er ofte fastsatt i vedtektene. Det vil derfor gjerne bli oppfattet slik at representantskapets medlemmer vil møte med bundet mandat fra kommunestyret i de saker som kommunestyret har tatt stilling til. I tråd med anførselene i kapittel 3.3.1 bør det arbeides for å vedtektsfestes bruk av valgkomite i de ulike selskapene.

4.3.2 Kristiansand Revisjonsdistrikt IKS

Formål/Historikk

Selskapet ble etablert 24.03.2004. Deltagende kommuner er Søgne, Songdalen, Vennessla og Kristiansand. Formålet er å utføre revisjon og ha tilsyn med de deltagende kommunene i henhold til kommunelovens § 60 og tilhørende forskrifter om revisjon og kontrollutvalg.

Eierandel

Songdalens eierandel utgjør 5,4 %.

Styrende organer

Selskapet har et representantskap som består av sju medlemmer hvorav Kristiansand kommune velger tre, Vennessla kommune har to representanter og Songdalen og Søgne kommuner en hver.

Representantskapet velger selskapets styre og revisor, vedtar årsregnskap og årsberetning og fastsetter honorar til styrets medlemmer. Ut over dette behandler representantskapet saker i tråd med selskapets vedtekter.

Styret fører tilsyn med selskapet og fatter beslutninger i saker som det har myndighet til innenfor vedtatt budsjett. Beslutninger fattes etter innstilling fra daglig leder. I saker som har betydning ut over daglig drift, utarbeider styret forslag til beslutninger som forelegges representantskap og eiere.

Nøkkeltall for virksomheten

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	10656	10595
Resultat før skatt	1186	1428
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	2690	2136
Antall ansatte (årsverk)	10,8	9,8

Andre forhold:

Selskapet har pensjonsordning for sine ansatte i Kristiansand kommunale pensjonskasse. Langsiktig gjeld representerer pensjonsforpliktelsen.

Revisjonstjenester er konkurranseutsatt. Hver kommune er fri til å vurdere andre leverandører. Tjenestene som virksomheten tilbyr bør vurderes i forhold til andre tilbydere med jevne mellomrom.

Anbefaling

Det anbefales at kommunen fortsetter som deltaker, samtidig som kommunen (sammen med de øvrige eierne) arbeider for å etablere modeller for å måle kvalitet og kostnader opp mot andre tilbydere av revisjonstjenester

4.3.3 Tronstadvann interkommunale vannverk IKS

Formål/Historikk

Selskapet ble stiftet 26.11.2003. Formålet er å drive felles vannverk basert på utnyttelsen av Tronstadvann som forsyningskilde for kommunene Kristiansand, Søgne og Songdalen, og derved å dekke vannbehovet for deltagerkommunene.

Eierandel

Songdalens eierandel utgjør 6 %, resterende andeler tilhører Søgne kommune med 9 % og Kristiansand kommune med 85 %.

Styrende organer

Selskapet har et representantskap som velger selskapets styre og revisor, vedtar årsregnskap og årsberetning og fastsetter honorar til styrets medlemmer. Ut over dette behandler representantskapet saker i tråd med selskapets vedtekter.

Styret fører tilsyn med selskapet og fatter beslutninger i saker som det har myndighet til innenfor vedtatt budsjett. Beslutninger fattes etter innstilling fra daglig leder. I saker som har betydning ut over daglig drift, utarbeider styret forslag til beslutninger som forelegges representantskap og eierne.

Nøkkeltall for virksomheten

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	9558	7691
Resultat	472	333
Langsiktig gjeld	15100	16683
Egenkapital	35256	38530
Antall ansatte (årsverk)	0	0

Selskapet kjøper tjenester fra Kristiansand kommune, derfor ingen ansatte i selskapet

Anbefaling

Det anbefales at kommunen beholder sine eierandeler.

4.3.4 Etablerersenter Vest-Agder IKS

Formål/Historikk

Selskapet ble stiftet 17.10.2007, men er ikke registrert i Foretaksregisteret. Formålet er å yte bistand i forbindelse med ideutvikling og etablering av nye virksomheter i Vest-Agder samt i kommuner som deltar i Knutepunkt Sørlandet.

Eierandel

Kristiansands eierandel utgjør direkte 29 %. Vest-Agder fylkeskommune har 60 % eierandel, mens Knutepunkt Sørlandet der Songdalen deltar, i utgangspunktet hadde en eierandel på 11 %. Foretaksregisteret har ikke akseptert Knutepunkt Sørlandet som eier. Det er bare kommuner, fylkeskommunen og interkommunale selskaper som kan være eiere av et IKS, ikke et samarbeid etter Kommunelovens § 27. Dette er blitt ordnet ved at Kristiansand kommune har overtatt knutepunktets eierposisjon. Innskutt kapital utgjør kr 500 000, og er fordelt forholdsmessig etter eierandel.

Styrende organer

Selskapet har et representantskap som består av ett medlem fra hver av deltagerne. Representantskapets oppgaver er å velge styre, styreleder og nestleder, behandle årsregnskap og årsberetning og behandle overordnede mål og retningslinjer for driften.

Styret fører tilsyn med selskapet og fatter beslutninger i saker som det har myndighet til innenfor vedtatt budsjett. Beslutninger fattes etter innstilling fra daglig leder. I saker som har betydning ut over daglig drift, utarbeider styret forslag til beslutninger som forelegges eierne.

Anbefaling

Knutepunkt Sørlandets eierandeler er nå overtatt av Kristiansand kommune. Songdalen kommune har derfor ikke lenger, verken direkte eller indirekte, eierskap i dette selskapet og slik anbefales det også å være fremover.

4.3.5 Interkommunalt arkiv i Vest-Agder IKS, (IKAVA)

Formål/Historikk

Selskapet ble stiftet 13.2.2003.

Formålet er å arbeide for at verdifullt kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmennheten i samsvar med arkivloven, og bistå eierkommunene med opplæring og veiledning i arkivsystemer og rutiner. Selskapet kan påta seg oppgaver for andre private og offentlige arkivskapere så lenge dette ikke går ut over de ordinære plikter i forhold til deltagerkommunene.

Eierandel

Songdalens eierandel utgjør 4,94 %. Øvrige eiere er Vest-Agder fylkeskommune samt øvrige kommuner i Vest Agder. Eierandelen er i forhold til kommunens innbyggertall og blir justert hvert fjerde år.

Styrende organer

Selskapet har et representantskap som består av ett medlem fra hver av deltagerne. Representantskapets oppgaver er å velge styre, styreleder og nestleder, behandle årsregnskap og årsberetning og behandle overordnede mål og retningslinjer for driften.

Styret fører tilsyn med selskapet og fatter beslutninger i saker som det har myndighet til innenfor vedtatt budsjett. Beslutninger fattes etter innstilling fra daglig leder. I saker som har betydning ut over daglig drift, utarbeider styret forslag til beslutninger som forelegges eierne.

Nøkkeltall for virksomheten

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	5428	5306
Resultat	1159	1310
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	3117	2057
Antall ansatte (årsverk)	4,5	4,5

Anbefaling

Kommunen beholder sine eierandeler i IKAVA.

4.3.6 Kristiansandsregionen brann og redning IKS

Formål/Historikk

Styret i Knutepunkt Sørlandet tok i 2006 initiativet til å få vurdert en videreføring av daværende brannvesener i Knutepunktet, opp mot ett felles brannvesen eller forskjellige delløsninger. Bakgrunnen for initiativet var utviklingen i retningen av ett bo- og arbeidsmarked. Etter en omfattende utredningsprosess vedtok by- og kommunestyrene i Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla, Lillesand og Birkenes våren 2008 å etablere Kristiansandsregionen brann og redning (KBR). Selskapet trådte i funksjon fra 1.1.2009.

Formålet med KBR er en faglig solid og kostnadseffektivt brann- og redningsorganisasjon

Eierandel

Deltakere er Birkenes, Kristiansand, Lillesand, Songdalen, Søgne og Vennesla kommuner. Eierandelen i selskapet tilsvarer andelen av folketallet per 1. januar 2008. Det vil si at Songdalen har en eierandel på 4,7 %. Kommunen hefter for selskapets samlede forpliktelser i samme forhold som eierandelen.

Alle deltakere bidrar med et årlig driftstilskudd. Det årlige driftstilskuddet fordeles mellom deltakerne i forhold til innbyggertallet i hver enkelt kommune pr. 1. januar hvert år.

Styrende organer

Representantskapet i Knutepunktet er selskapets øverste myndighet. Representantskapet velger styret som har fem medlemmer, hvorav de ansatte velger to. Brannsjef Per Stølan fra Kristiansand brannvesen er ansatt som leder av KBR.

Nøkkeltall for virksomheten

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	88076	80965
Resultat	-203	1060
Langsiktig gjeld	27086	8625
Egenkapital	12249	12451
Antall ansatte (årsverk)	81	76

KBR har en betydelig deltidsstyrke knyttet til beredskap. By- og kommunestyrene vedtok ved etablering av selskapet at en skulle bygge opp selskapet til å tilfredsstille dimensjoneringsforskriften.

Drift av brann- og redningstjeneste er gjennomregulert av lover og forskrifter som beskriver kvantitative krav og kvalitative krav. I følge virksomheten selv er det å oppfylle disse kravene innenfor gjeldende budsjetter en betydelig utfordring.

Virksomheten har gått fra å være i en etableringsfase til å komme i en driftsfase. Som bestiller bør det vurderes om Songdalen kommune har tilstrekkelig fagkompetanse til å utfordre og stille krav til det kvalitetsnivået som virksomheten legger til grunn.

Det bør etableres klare rapporteringsrutiner fra selskapet til eierne. Bl.a. er det særlig viktig at eventuelle finansielle krav fra selskapet gis til eierne slik at dette kan hensyntas i budsjettprosessen. Det bør vurderes å gjennomgå instruks til daglig leder og styreinstruks for å sikre jevnlig rapportering med klare krav til innhold i rapportene. I tillegg bør jevnlige kontaktmøter mellom virksomheten og eierne iverksettes.

Anbefaling

Det anbefales at kommunen fortsetter som deltaker. Da virksomheten er relativt nyetablert, er stram styring og oppfølging spesielt viktig.

4.3.7 Vest-Agder museet IKS

Formål/Historikk

Vest-Agder-museet er et museum som skal organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorie for Vest-Agder. Vest-Agder-museet har ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som eies av de museer som etter avtale er med i Vest-Agder-museet.

Eierandel

Deltakere er Vest-Agder fylkeskommune og kommunene i Agder. Eierandelene er fordelt som følger; Vest-Agder fylkeskommune 50/100, Kristiansand kommune 20/100 og kommunene Flekkefjord, Farsund, Mandal og Vennesla 5/100. Øvrige kommuner i Vest-Agder 1/100.

Styrende organer

Representantskapet er selskapets høyeste myndighet og har totalt 16 medlemmer, ett medlem fra hver deltaker. Selskapet har videre et styre på 7 medlemmer med personlige varamedlemmer. 6 velges av representantskapet og ett velges av de ansatte. Valgperioden er 4 år, tilsvarende den kommunale valgperioden.

Nøkkeltall for virksomheten

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	38648	36980
Resultat	45	707
Langsiktig gjeld	21105	15976
Egenkapital	1115	2655
Antall ansatte (årsverk)	43	43

Anbefaling

Med en eierandel på 1/100 i selskapet er kommunens innflytelse i selskapet helt marginal. En naturlig konsekvens vil derfor være å trekke seg helt ut av selskapet. På den annen side gir deltakelsen et utvidet innsyn i virksomheten og kan muligens også ha en symbolsk funksjon utad, regionen står sammen om museumsvirksomheten. Songdalen kommune har pr. i dag ingen definerte museer innenfor sine grenser, men aktiviteten på Porsmyr har i seg et museumspreg som kanskje kan være naturlig å knytte tettere opp mot Vest-Agder museet. Det blir til syvende og sist en politisk vurdering om en ønsker å videreføre dette eierskapet.

4.4 Interkommunalt samarbeid

4.4.1 Innledning

Interkommunalt samarbeid innebærer at kommuner kan organisere definerte prosjekter med utgangspunkt i kommunelovens § 27. Formålet med organiseringen er å etablere retningslinjer for samarbeidet og innebærer gjerne at det etableres en egen administrasjon for å ivareta oppgavene man er enige om å løse i fellesskap. Samarbeidet har som hovedregel ikke egne inntekter ut over tilskudd og lignende fra andre, men er basert på at kommunene dekker kostnader etter en avtalt fordelingsnøkkel.

Samarbeidsformen har likhetstrekk med vertskapskommunesamarbeid, men skiller seg fra dette ved at sistnevnte drives for en kommunes regning og risiko, hvoretter de deltagende kommuner blir fakturert for tjenester som ytes etter bestemte kriterier.

Songdalen har samarbeid med kommuner om en rekke oppgaver. Nedenfor er oppgitt de som er registrert i foretaksregisteret. I tillegg til disse er det etablert samarbeid om andre oppgaver som ikke er registrert i foretaksregisteret. Årsaken kan være at dette ikke er funnet formålstjenlig, eller at samarbeidet er "satt ut" til enkeltorganisasjoner o.l. I et eget punkt blir en del slike samarbeid oppgitt.

4.4.2 Knutepunkt Sørlandet

Historikk og formål

Samarbeidet ble etablert i 1990, og er registrert i enhetsregisteret 22.03.1999. Bakgrunnen var en felles viljeserklæring fra kommunene Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Venesla, Songdalen og Søgne om å utvide det interkommunale samarbeid for å sikre innbyggerne i regionen et så godt og effektivt tjenestetilbud som mulig. Iveland kommune er senere kommet med i samarbeidet.

Viljeserklæringen er senere nedfelt i vedtekter der formålet for samarbeidet er å samordne interkommunalt samarbeid og å arbeide aktivt for å fremme tiltak som fremmer effektive og gode løsninger for innbyggerne og næringslivet.

Styrende organer

Styret

Styret består av ordførerne i de 7 deltakerkommunene. Fylkesordførerne i Agderfylkene har observatørstatus i styret, med talerett. Ved behandling av saker som angår forholdet mellom deltakerkommunene og de kommunalt ansatte skal to representanter for de ansattes organisasjoner tiltre styret med fulle rettigheter.

Rådmannsutvalg

Rådmennene i deltakerkommunene utgjør KnpS administrative samarbeidsorgan. Fylkesrådmennene fra Aust- og Vest-Agder er faste deltakere i samarbeidsorganet.

Rådmannsutvalget har ansvar for å behandle saker til styret og til å utarbeide forslag til budsjett.

Daglig leder

Samarbeidet har ansatt daglig leder som har ansvar for at vedtak besluttet i rådmannsutvalg og styre settes i verk, samt er sekretær for styret og for rådmannsutvalget.

Økonomisk ansvar

Samarbeidet kan ikke ta opp lån. Kostnader som ikke dekkes via tilskudd fra stat, fylkeskommune eller andre organisasjoner dekkes ved at hver kommune innbetaler et beløp pr. innbygger hvert år. Beløpet er for tiden kr 29 pr. innbygger.

Nøkkeltall for virksomheten

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	11731	8119
Netto driftsresultat	1376	-1159
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	8100	6739
Antall ansatte (årsverk)	2,4	

Anbefaling

Det anbefales at kommunen fortsetter som deltaker. Tiltaket har en viktig regionalpolitisk funksjon og medvirker også til god tjenesteutvikling i deltakerkommunene.

4.4.3 Sandripheia Fritidspark

Sandripheia Fritidspark er et interkommunalt samarbeidsorgan mellom kommunene Kristiansand, Søgne, Songdalen og Vennesla og har et styre med en politisk valgt representant fra hver kommune, samt et medlem fra Skikretsen. Midt-Agder Friluftsråd har, fra år til år, et administrativt ansvar.

Formålet til Sandripheia Fritidspark er å drive anlegg for vinter- og sommeridretter, og fremme friluftaktiviteter for allmennheten. Anlegget er lokalisert på Sandrip i Vennesla kommune og skal ikke drive kommersielt.

Driften finansieres gjennom årlige bevilgninger fra eierkommunene i henhold til eierandeler, Kristiansand 8/12, Vennesla 3/12, Søgne 1/24 og Songdalen 1/24.

Anbefaling

Det anbefales at kommunen fortsetter som deltaker. Tiltaket har en viktig regionalpolitisk funksjon.

4.4.4 Midt-Agder Friluftsråd

Midt-Agder Friluftsråd er fra 2007 organisert som et interkommunalt samarbeidsorgan mellom kommunene i Knutepunkt Sørlandet med tillegg av Evje og Hornnes kommune og har et styre med en politisk valgt representant fra hver kommune. I tillegg er der et arbeidsutvalg med en etatsansatt fra hver kommune, bortsett fra Kristiansand som har to representanter.

Midt-Agder Friluftsråds formål er å ivareta allmennhetens friluftinteresser og legge til rette for friluftsliv, fortrinnsvis på regionalt nivå.

Driften finansieres ved et årlig tilskudd fra deltakerkommunene med et bidrag pr innbygger. Fylkeskommunene bidrar etter samme mal. Det søkes også prosjektmidler fra andre offentlige institusjoner og fra næringslivet.

Midt-Agder Friluftsråd er tilsluttet Friluftsrådernes Landsforbund.

Økonomisk ansvar

Kostnader som ikke dekkes via tilskudd fra stat, fylkeskommune eller andre organisasjoner dekkes ved at hver kommune innbetaler et beløp pr. innbygger hvert år. Beløpet var i 2011 kr 12 pr. innbygger.

Nøkkeltall for virksomheten

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	7253	6441
Resultat	21	317
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	3336	3653
Antall ansatte (årsverk)	4,5	5

Anbefaling

Det anbefales at kommunen fortsetter som deltaker. Tiltaket har en viktig regionalpolitisk funksjon.

4.5 Andre virksomheter og samarbeidsformer

4.5.1 Biblioteksentralen

Biblioteksentralen ble etablert i 1952 ved en kongelig resolusjon fra 1951. Biblioteksentralen AL er en kunnskapsbedrift som har spesialisert seg på å tilby produkter og tjenester til norske bibliotek. Virksomheten eies av 419 kommuner (87 %), 14 fylkeskommuner (11 %), KS (2 %) og Norsk bibliotekforening (0,3 %). Songdalen kommune eier 4 av totalt 3814 andeler.

Nøkkeltall

Tall i 1 000 kroner	2010		2009	
	Morselskap	Konsern	Morselskap	Konsern
Omsetning	112863	505403	107107	566857
Bokført egenkapital	113327	109314	100624	103994
Resultat	12704	12928	2717	12954
Langsiktig gjeld	11085	11085	11159	11159
Antall ansatte (årsverk)	52	91,2	53	

Anbefaling

Det anbefales at kommunen fortsetter som passiv deltaker i virksomheten.

4.5.2 Visit Kristiansand

Historikk/formål

Virksomheten som tidligere het Destinasjon Sørlandet, er en forening med medlemmer fra offentlige og private virksomheter. Den driver aktiviteter knyttet til reiseliv og turisme i

landsdelen. Virksomheten ble registrert i enhetsregisteret med vedtekter datert 18.3.1999, men hadde også forut for dette drevet virksomhet i en årrekke.

Visit Kristiansand er et fellesorgan for organisasjoner, institusjoner, bedrifter og offentlige myndigheter som har interesse knyttet til reiselivsnæringen i Kristiansandsregionen. Selskapet skal gjennom samling og koordinering av krefter og interesser arbeide for en sunn utvikling av reiselivsnæringen og opplevelsesindustrien til beste for bedrifter, arbeidstakere og samfunnet. Det skal påvirke retningslinjer og rammebetingelser for næringen og fremheve reiselivsnæringens rolle og betydning overfor samfunn og myndigheter.

Virksomheten finansieres med medlemsavgifter, tilskudd og inntekter fra egen virksomhet.

Virksomheten ble i 2006 organisert i aksjeselskapet Inspirasjon Sørlandet AS, nå Visit Kristiansand AS, som er et 100 % eid datterselskap av foreningen. Etter dette er Visit Kristiansand i hovedsak et eierselskap.

Styrende organer

Foreningen har et årsmøte som velger styre. Styret har til og med 2010 bestått av 11 medlemmer hvorav de deltagende kommuner har valgt 5 medlemmer. I 2011 ble styret redusert til 7 medlemmer.

Nøkkeltall for virksomheten i Visit Kristiansand as

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	11278	9573
Resultat	-117	131
Langsiktig gjeld	0	49
Egenkapital	518	635

Anbefaling

Arbeidet med å lage en eierstrategi for selskapet bør gis høy prioritet. I dette arbeidet må virksomhetens plass i reiselivsorganiseringen i Agder tydeliggjøres.

4.6 Aksjeselskaper

4.6.1 Innledning

Selskaper med begrenset ansvar omfatter aksjeselskaper. Når et aksjeselskap har bestemmende innflytelse i et annet, foreligger det et konsern der førstnevnte betegnes morselskap og sistnevnte datterselskap. Bestemmende innflytelse innebærer vanligvis at man har flertall av aksjer eller flertall av stemmer i generalforsamling.

Songdalen kommune er ikke dominerende eier i slike konsern.

Når eierinteressene utgjør fra 34 – 50 % oppfyller man vanligvis ikke kriteriene for konsern. Som følge av at aksjeloven har bestemmelser om at visse saker (f.eks. vedtektsendringer) krever mer enn 2/3 flertall, vil slike eierposter innebære at man har såkalt negativ kontroll i selskapene.

I selskaper med eierinteresser lavere enn 34-50 % er eierens innflytelse avhengig av øvrige eiere. I ett tilfelle (Agder Energi) har kommunen en relativ liten eierinteresse direkte, men sammen med

andre aksjonærer er det inngått en tidsbegrenset avtale om å opptre i fellesskap slik at aksjeposten derfor indirekte innebærer en større innflytelse enn man ellers ville hatt.

4.6.2 Heleide selskaper

Songdalen kommune har ingen heleide aksjeselskaper.

4.6.3 Deleide selskaper

4.6.3.1 Avfall sør AS

Formål/historikk

Selskapet ble stiftet 20.11.2003 og er en direkte fortsettelse av det tidligere ansvarlige selskapet med samme navn (Renovasjonsselskapet for Kristiansandsregionen DA). Fra 01.01.06 ble all virksomhet og verdier overført fra RKR DA til RKR AS. Dette selskapet endret så navn til Avfall Sør AS fra 18.06.2009 etter å ha blitt slått sammen med renovasjonsavdelingen i Kristiansand kommune.

Avfall Sør AS skal enten selv eller gjennom hel- eller deleide selskaper drive renovasjonsvirksomhet. Selskapene skal utføre eierkommunens forpliktelser i henhold til forurensningsloven §§ 29 og 30. Avfall Sør skal etablere og drive anlegg og tjenester innenfor avfallssektoren på vegne av eierkommunene. Avfall Sør kan tilby tjenester til næringslivet og andre kommuner/interkommunale selskaper innenfor renovasjon og avfallsbehandling, eller beslektede områder som er naturlig. Avfall Sør kan også delta i samarbeid med andre selskaper, eller selv opprette aksjeselskaper. Selskapet deltar i arbeidet med avfallsplaner for medlemskommunene.

Målsetningen med virksomheten er bl.a.:

- å fremme ombruk, materialgjenvinning og energiutnyttelse å sikre miljømessig forsvarlig sluttbehandling av restavfallet
- å bidra til å sikre et godt og effektivt tilbud innenfor avfallsområdet for husholdninger og næringsliv
- å etablere andre tjenester og utføre andre oppgaver innen renovasjon etter medlemskommunenes ønsker

Selskapet har datterselskapene Avfall Sør Husholdning AS og Avfall Sør Bedrift AS. Avfall Sør Husholdning AS henter avfall fra husholdningene, driver returpunkter, gjenvinningsstasjoner og Støleheia avfallsanlegg. Avfall Sør Bedrift AS tilbyr tjenester for mottak, innsamling og behandling av næringsavfall. Videre har selskapet 100 % av aksjene i Mjåvannsveien 23 AS som skal eie og videreutvikle eiendommen Mjåvannsveien 23 i Songdalen kommune. Selskapet er også 50 % deleier i Støleheia Pukkverk AS som driver pukkverksdrift ved Avfall Sørs anlegg på Støleheia. Videre har selskapet 50 % eierandeler i Agder Vekst AS som skal drive handel samt produktforedling og avsetning av organiske avfallsprodukter fra Avfall Sør AS eller andre avfallsleverandører. Selskapet eier også 49,9 % av aksjene i Returkraft AS (stiftet 05.07.2007), som driver forbrenningsanlegg for restavfall for kommunene på Agder.

Eierforhold

Avfall Sør AS eies av kommunene Kristiansand, Songdalen, Søgne og Vennesla. Songdalen kommunes eierandel i Avfall Sør AS utgjør 5,5 %. Kristiansand er største eier med 73,3 %.

Nøkkeltall

Tall i 1 000 kroner	2010		2009	
	Morselskap	Konsern	Morselskap	Konsern
Omsetning	144566	166775	115548	140510
Aksjekapital	30000	30000	30000	30000
Bokført egenkapital	67433	79132	68669	77290
Resultat	7264	10354	5242	5541
Langsiktig gjeld	99325	128981	71500	102781
Antall ansatte (årsverk)	66,9		67,5	

Anbefaling

Det anbefales å videreføre eierskapet i selskapet. Det er behov for å utarbeide en konkret eierstrategi for virksomheten sammen med de øvrige eiere. Dette arbeidet bør gis prioritet. Det er ikke usannsynlig at en i dette arbeidet bør se virksomheten inn i en større drøfting om organisering av hele avfallssektoren i Kristiansandsregionen.

4.6.3.2 Varodd AS

Formål/historikk

Selskapet ble stiftet 21.08.61. Bedriftens navn var tidligere Varodd Industrier AS. Dette selskapet ble fusjonert med Kongsgård Industri AS 18.08.00. Den 08.07.03 ble navnet endret til Varodd AS.

Varodd er en av Norges største attføringsbedrifter. Bedriftens hovedformål er å avklare, kvalifisere, motivere og formidle arbeidssøkere i forhold til videre arbeids- og yrkesmuligheter. Dette gjøres ved å ta i bruk alle bedriftens virksomhetsområder, herunder salg av tekniske hjelpemidler, produksjon i mekanisk verksted, emballasje, trykkeri og søm/profilering. Kvalifisering kan også foregå innenfor renhold, kantine samt resepsjons- og kontorlag. Samarbeidspartnere i eget bygg og det eksterne næringsliv benyttes også. I tillegg tilbyr Varodd ulike fag- og motivasjonskurs og lager- og regnskapstjenester. Bedriften holder til på Rige Næringsområde i Kristiansand.

Selskapets formål er å bidra til økt sysselsetting av arbeidssøkere med behov for ekstra bistand gjennom avklaring, kvalifisering, arbeidspraksis og formidling til arbeid. For å kunne tilby et tilpasset opplegg, driver Varodd virksomhet i flere bransjer, herunder salg av tekniske hjelpemidler, opplæring og kursvirksomhet, mekanisk produksjon, regnskapstjenester, produksjon av emballasje, trykkeri og tekstil. I tillegg til egen virksomhet, har Varodd et nært attføringsmessig samarbeid med andre bedrifter i eget bygg og en rekke eksterne bedrifter.

Eierforhold

Songdalen kommunes eierandel i selskapet er 6,0 %. Øvrige eiere er Kristiansand kommune (48 %), Vest-Agder fylkeskommune (22,3 %), Vennesla kommune (9,9 %), Søgne kommune (7,6 %) samt en del private og offentlige aksjonærer med mindre aksjeposter.

Nøkkeltall

Tall i 1 000 kroner	2010		2009	
	Morselskap	Konsern	Morselskap	Konsern
Omsetning	132289	177928	135137	188445
Bokført egenkapital	154630	167512	154790	167898
Resultat	-160	5878	5611	9896
Langsiktig gjeld	746	11729	1614	12832
Antall ansatte (årsverk)	80		86	

Anbefaling

Eierskapet i Varodd AS bør gjennomgås mer inngående. Dette bør gjøres sammen med de øvrige større kommunale aksjonærene i forbindelse med utarbeidelse av en konkret eierstrategi for selskapet. Her kan en også se selskapet inn i en større diskusjon om organiseringen av hele attføringsfeltet i Kristiansandsregionen samlet.

Selskapet har en meget høy egenkapitalandel og samlet meget høy egenkapital. Eierne bør klargjøre om det innenfor dagens regelverk er mulig å frigjøre deler av denne egenkapitalen.

4.6.3.3 Agder Energi ASA

Formål/historikk

Selskapet ble stiftet 14.04.00. Agder Energi ASA er en sammenslåing av kraftselskapene Vest-Agder Energiverk, Aust-Agder Energi og Kristiansand Energiverk. 1. januar 2001 tok alle selskapene offisielt i bruk navnet Agder Energi ASA. To uker senere vedtok styret i Agder Energi AS strategi, mål og hovedstruktur for konsernet og flere nye datterselskaper ble opprettet.

Selskapet er ett av landets største kraftselskaper og har en rekke datterselskaper innenfor et vidt spekter av områder.

Formålet til selskapet er å utnytte, produsere, distribuere og omsette energi. Videre skal selskapet bidra til en sikker og rasjonell energiforsyning samt utnytte beslektede og lønnsomme forretningsmuligheter innen energi, kommunikasjon og infrastruktur.

Eierforhold

Største aksjonær er Statkraft med 45,525 %. Agderkommunene eier samlet den øvrige del av aksjene. Songdalens eierandel er 1,496 %.

Et eget kommunalt eierforum, «eiermøte», er opprettet for å søke en enhetlig opptreden av Agderkommunene i selskapet.

Nøkkeltall

Tall i mill. kroner	2010	2009
Omsetning	9 434	8 287
Aksjekapital	1 809	1 809
Bokført egenkapital	3 488	3 740
Resultat før skatt (IFRS)	1 371	2 789
Langsiktig gjeld	7 621	5 944
Antall ansatte	1 647	1 673

Anbefaling

Våren 2008 inngikk Agder-eierne en viljeserklæring som sier at ingen av kommunene ønsker å selge, hvis det fører til at Agder-eierne sitter igjen som minoritetseier. Denne viljeserklæringen har for Songdalen kommune sin del en varighet til sommeren 2013. Det vil innen den tid bli iverksatt en prosess blant kommune-eierne for å avklare holdningen til videre felles eierskap. Songdalen kommunestyre bør avklare sin videre strategi knyttet til det å eie aksjer i Agder energi, som en del av den prosessen.

4.6.3.4 Visit Sørlandet AS

Formål/historikk

Visit Sørlandet AS er landsdelsselskapet for Sørlandet innenfor reiseliv, nærmere geografisk avgrenset til Aust-Agder og Vest-Agder.

Visit Sørlandet AS har kontorer i Sørlandets kunnskapspark i Kristiansand. Bookingselskapet Visit Sørlandet Booking AS inngår som et heleid datterselskap av Visit Sørlandet AS.

Eierforhold

Selskapet ble formelt stiftet av Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner. Senere er også andre aktører kommet inn på eiersiden. Selskapet startet sin virksomhet våren 2010, og er i dag eiet av næringsaktører, fylkeskommunene og kommunene i landsdelen.

Songdalen kommune eier 2 av totalt 446 aksjer, hver aksje pålydende 10000 kroner. De to fylkeskommunene i Agder eier totalt 250 aksjer, kommunene i Agder samlet 113 aksjer og ulike reiselivsaktører samlet 103 aksjer.

Nøkkeltall

Tall i 1 000 kroner	2010	2009
Omsetning	6 313	500
Resultat	167	0
Langsiktig gjeld	0	0
Egenkapital	4 847	200

Anbefaling

Det anbefales at kommunen fortsetter som deltaker. Tiltaket har en viktig regional funksjon som det er naturlig er godt forankret i kommunene i Agder-fylkene.

4.6.3.5 Innoventus AS

Formål/historikk

Selskapet ble opprinnelig etablert som Kristiansand kunnskapspark AS 4.9.2000, men navnet ble endret til Sørlandet Kunnskapspark AS og deretter til Innoventus AS 25. mars 2011

Innoventus AS er et aksjeselskap som bl.a. har ansvar for å fasilitere og tilby et attraktivt miljø for kunnskapabaserte virksomheter i lokalene i Sørlandet kunnskapspark. Innoventus sin forretningside er å bidra til å fremme en unik kultur for nyskaping på Sørlandet.

Innoventus skal bidra til økt innovasjon og verdiskaping i nye og eksisterende virksomheter i regionen.

- Innoventus skal bidra til vekst i antall kunnskapsintensive arbeidsplasser i regionen
- Innoventus skal innen utgangen av 2013 framstå som en sentral aktør i et av landets mest offensive nyskapingstiljøer.

Eierforhold

Dagens aksjonærfordeling er som følger;

Virksomhet	Aksjefordeling prosent
SR-bank Stiftelsen Næringsutvikling Sørlandet	22,7 %
SIVA	15,3 %
Agder Energi Innovasjon AS	13,2 %
Aust-Agder Næringssselskap AS	11,9 %
Kristiansand kommune	10,4 %
Vest-Agder fylkeskommune	10,4 %
Telenor ASA	6,8 %
Stiftelsen Agderforskning	5,8 %
Knutepunkt Sørlandet	3,4 %
TOTALT	100 %

Anbefaling

Songdalen kommune har et marginalt indirekte engasjement i selskapet gjennom eierposten på 3,4 % som Knutepunkt Sørlandet besitter. Det er mye som taler for at Knutepunktets eierpost bør overføres Kristiansand kommune på tilsvarende vis som en har gjort for EVA-senteret. Ordfører bør ta dette opp til drøfting i Knutepunktets styrende organer.

4.7 Stiftelser og legater, pensjonskasse og lignende

4.7.1 Innledning

Stiftelser og legater er selveiende. Det er formålet som eier disse og kommunen har derfor ingen eierandel i slike.

Stiftelsene ledes av et styre, og som følge av at dette ikke har en eier å forholde seg til, vil styrets innflytelse være betydelig større enn i et selskap med eiere. Indirekte er det derfor av stor betydning hvem som velger styret. Det fremgår av stiftelsens vedtekter.

Stiftelsesloven har mange regulerende bestemmelser knyttet til drift, forvaltning og utdelinger. Blant annet kan stiftelsen ikke gi utdelinger til den/de som har skutt inn grunnkapitalen.

Ettersom kommunen ikke kan styre en stiftelse gjennom vanlig eierstyring, er det ikke aktuelt å vedta prinsipper for eierstyring knyttet til stiftelser.

Det sentrale for kommunen knyttet til stiftelser er at kommunen har klar bevisstheten rundt deltagelse og konsekvenser ved overføring av en formuesverdi til en stiftelse.

I Songdalen kommune ble det den 15.01.1998 inngått en avtale mellom Songdalen kommune som eier av gnr. 78 bnr. 226 (Porsmyr) og stiftelsen Porsmyr om at denne stiftelsen skulle ha ansvaret for istandsetting, drift og vedlikehold av eiendommen Porsmyr til museumsformål.

4.7.1.1 Kommunal landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP)

Formål/historikk

KLP ble stiftet i 1949 av fellesstyret for Byforbundet og Herredsforbundet. Formålet med Kommunal Landspensjonskasse var å tilby tjenstepensjon til kommuneansatte. KLP ble etablert som en "forvaltet" kasse inn under Norsk Kollektiv Pensjonskasse i 1949. Dette samarbeidet varte helt til 1974 da KLP fikk egen konsesjon som forsikringsselskap. Samme året ble Felles kommunal pensjonsordning opprettet.

KLP leverer pensjons-, finans- og forsikringstjenester til kommuner, fylkeskommuner og helseforetak, samt til bedrifter både i offentlig og privatsektor og deres ansatte. Konsernets morselskap er Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap. Morselskapet KLP og datterselskapene har til sammen 762 ansatte. Konsernets forvaltningskapital var 271,7 milliarder ved utgangen av 2010, og KLP er dermed det nest største livsforsikringsselskapet i Norge.

Eierforhold

Kommunal Landspensjonskasse er fullt ut kundeid. Songdalen kommune hadde ved utgangen av 2010 et egenkapitalinnskudd i KLP på 664 859 kroner.

Generalforsamlingen er selskapets øverste myndighet, og består av valgte representanter for selskapets eiere. Til generalforsamlingen for 2010 og 2011 er det valgt 164 utsendinger, fra i alt 23 valgkretser. I hver valgkrets avholdes det valgmøte som velger utsendinger til generalforsamlingen. Generalforsamlingen har blant annet som oppgave å velge kontrollkomité og 24 av representantskapets 45 medlemmer, samt fastsette godtgjørelse til representantskap og kontrollkomité.

Nøkkeltall

Tall i mill. kroner	2010 - konsern	2009 - konsern
Forvaltningskapital	271736	258549
Bokført egenkapital	10814	9721
Resultat før skatt	524	776
Antall ansatte	762	742

Anbefaling

Så lenge kommunen har deler av sin pensjonsordning gjennom KLP (sykepleierordningen), må kommunen fortsette som deltaker i selskapet.

Vedlegg

Vedlegg I: "Generelt om selskapsformer"

Vedlegg II: "Besvarte spørreskjemaer fra virksomhetene"

Vedlegg I Generelt om selskapsformer

Aksjeselskap (AS)

Rettslig stilling og lovgivning:

Bestemmelsene om aksjeselskap er regulert i aksjeloven av 13. juni 1997 nr. 44.

Aksjeselskap er eget rettssubjekt. Et viktig kjennetegn ved aksjeselskapsformen er eiernes begrensede økonomiske ansvar. Eierne er ikke ansvarlige for selskapets forpliktelser, ut over innskutt kapital. Dette innebærer at et AS, i motsetning til en kommune, kan gå konkurs.

Aksjekapitalen må pr. d.d. være på minimum kr. 100.000,-. Et aksjeselskap kan ha en eller flere eiere (aksjonærer/ deltakere). Både fysiske og juridiske personer kan være eier av et aksjeselskap. Lovgivningen setter ingen grenser for hvem som kan være aksjeeier i et aksjeselskap. Aksjonærenes rettigheter i et AS avhenger av eierandelens størrelse.

Selskapsformens egnethet:

Selskapsformen er egnet når det offentlige ønsker samarbeid med private aktører, og vil begrense sin økonomiske risiko. Kan også være egnet når kommunen – alene eller sammen med andre kommuner – ønsker å etablere et nærings- eller industrielt samarbeid og samtidig begrense den økonomiske risikoen.

Selskapsformen innebærer altså fleksibilitet på eiersiden. AS-formen må brukes når andre enn kommuner skal delta, eller når kommunen ønsker reell ansvarsbegrensning. Ved valg av denne selskapsformen vil den politiske innflytelsen være svakere enn i et IKS. Selskapets eiere rår ikke fritt over selskapets inntekter og formue. Aksjeselskap er en selskapsform som er lovregulert i forhold til at selskapet driver sin virksomhet i et marked. Innretningen av selskapsformen (se lovverket) bygger på den risiko som slik konkurranseeksponert virksomhet innebærer. Avkastning av investert kapital kan skje ved utbytte. For øvrig er det aksjenes verdistigning som utgjør eiernes potensielle formue. Det er ikke mulig å drive løpende politisk styring av et aksjeselskap.

Styrende organ:

Generalforsamlingen er selskapets øverste organ og eiernes organ i selskapet. Generalforsamlingen kan treffe vedtak i alle selskapsaker, med mindre loven forbeholder avgjørelsesmyndigheten for andre organer. Som selskapets øverste myndighet kan generalforsamlingen instruere andre selskapsorganer, omgjøre deres beslutninger eller direkte treffe avgjørelse i andre selskapsorganers saker med mindre lov på særskilte områder fratrar generalforsamlingens dens myndighet.

I selskaper med flere enn 200 ansatte er bedriftsforsamling obligatorisk, men det kan inngås avtale mellom selskapet og de ansatte eller deres fagforeninger om ikke å ha bedriftsforsamling. For øvrig kan bedriftsforsamlinger etableres som en frivillig ordning, se aksjeloven § 6–37.

Generalforsamlingens overordningsforhold ovenfor bedriftsforsamlingens vedtak er begrenset. Generalforsamlingen har ikke instruksjonsmyndighet over de generalforsamlingsvalgte medlemmene av bedriftsforsamlingen. Generalforsamlingens overordningsforhold viser seg først og fremst ved at generalforsamlingen bestemmer hvem som skal være de generalforsamlingsvalgte medlemmene av bedriftsforsamlingen. Disse utgjør bedriftsforsamlingens flertall, og generalforsamlingen kan når som helst og uten nærmere begrunnelse fjerne medlemmer av bedriftsforsamlingen som den har valgt og erstatte disse med nye.

Eiermyndigheten er formalisert slik at myndigheten må utøves gjennom generalforsamlingen. Dette betyr at kommunen som aksjeeier ikke kan intervensere uten at dette skjer i form av en

beslutning fra generalforsamlingen. I generalforsamlingen kan eierne gjennom generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder av selskapet. Det er generalforsamlingen som velger styret. Ansatte har etter nærmere regler i aksjeloven, rett til å velge styremedlemmer.

I generalforsamlingen møter kommunen normalt med en representant. Dette kan være ordføreren, jf. kommunelovens § 9. Dersom ordføreren selv ikke møter, kan kommunen være representert med en fullmektig. Kommunestyret kan, før en generalforsamling avholdes, treffe vedtak som binder opp representantens stemmegivning på generalforsamlingen. I selskaper hvor kommunen eier samtlige aksjer, kan kommunestyret beslutte at et samlet kommunestyre skal utgjøre generalforsamlingen. Det kan også besluttes at formannskapet skal utgjøre generalforsamlingen. Det vil likevel være slik at det må stemmes samlet for selskapets aksjer når kommunestyret/formannskapet er generalforsamling.

Aksjonæravtaler benyttes ofte for å detaljregulere forholdet mellom aksjonærene. Aksjonæravtalen kan regulere ulike eierspørsmål så som stemmerett, fordeling av styreplasser, innsynsrett, innskuddsplikt og forkjøpsrett. Styret har det overordnede ansvar for forvaltning av selskapet. Som hovedregel er det styret som ansetter daglig leder og er dennes overordnede. Daglig leder skal styre selskapet etter de planer, retningslinjer og prinsipper styret har vedtatt.

Styring og kontroll:

En aksjonær har ulike rettigheter i et selskap beroende på hvor stor andel av selskapet vedkommende eier. For kommunen er det derfor viktig at eierandelen er tilpasset kommunes formål med eierskapet.

Om eierposisjon og rettigheter:

Det vanlige er at hver aksje har en stemme. Det kan besluttes at et AS skal ha flere aksjeklasser (A og B-aksjer) hvor B-aksjer ikke har stemmerett. Vedtekter og aksjonæravtaler kan gi andre aksjonærer større medinnflytelse enn deres eierposisjon alene skulle tilsi.

Det kan gis slik summarisk oversikt over rettigheter etter aksjeloven ut i fra eierposisjon. Oversikten under forutsetter at alle aksjer har stemmerett, og at det gjennom vedtekter eller aksjonæravtale ikke er gjort endringer i aksjelovens utgangspunkt.

Eierposisjon	Rettigheter etter aksjeloven
100 %	Når et selskap har en eier har denne eieren full kontroll i selskapet.
90 %	Eierposisjonen gir rett til å tvangsutløse de øvrige aksjonærene.
67 %	Eier med 2/3 flertall kan beslutte vedtektsendringer, beslutte fusjon eller fisjon, treffe vedtak om forhøyelse eller nedsettelse av aksjekapitalen, gjøre vedtak om omdanning og om oppløsning.
50 %	Eier som har mer enn 50 % av aksjene kontrollerer beslutninger som krever alminnelig flertall, eksempelvis valg av styremedlemmer, godkjenning av årsregnskap og vedtak om utdeling av utbytte.
34 %	Denne eierposisjon gir vedkommende eier negativ kontroll over en rekke beslutninger i selskapet, særlig i forhold til vedtektsendringer, jfr. foran under punktet 67 % eierandel.

Kommunens økonomiske interesser:

Økonomisk risiko i forhold til eierandel i aksjeselskaper er direkte knyttet til verdien av aksjekapitalen som er skutt inn. Selskapets midler disponeres av selskapets styre og daglig leder. Ønsker kommunen som eier å ta ut midler fra selskapet, må dette skje etter aksjelovens regler om utdeling av utbytte eller fondsemissjon. Utdeling av utbytte kan bare foretas etter forslag fra styret og må vedtas av generalforsamlingen.

Innenfor rammen av aksjeloven kan det gjennom aksjonæravtalen hjemles ytterligere handlingsregler for disponering av selskapets overskudd. Dette vil være bindende for styrets innstilling og generalforsamlingens vedtak.

Rammer for utøvelse av eierskap i aksjeselskaper AS

Eierstyring	Kommentar
Regulert	Lov om aksjeselskaper av 13.juni 1997.
Generalforsamling (GF)	GF selskapets øverste myndighet. GF kan treffe vedtak i alle selskapssaker, med mindre loven forbeholder avgjørelsesmyndigheten for andre organer. GF kan instruere andre selskapsorganer, omgjøre deres beslutninger eller direkte treffe avgjørelse i andre selskapsorganers saker med mindre lov på særskilte områder fratar generalforsamlingens slik myndighet. GF godkjenner selskapet årsregnskap og årsberetning samt eventuelle andre saker som vedtektene har lagt til den ordinære generalforsamlingen. Utenfor GF har aksjeeierne ingen myndighet i selskapet. Styret skal innkalle til ekstraordinær generalforsamling når aksjeeiere som representere minst 1/10 av aksjekapitalen skriftlig krever det for å få behandlet et bestemt angitt emne.
Vedtekter, aksjonæravtale	Vedtektene inneholder en del bestemmelser som identifiserer og konkretiserer selskapsforholdet. Bestemmelser om eierstyring kan innarbeides i vedtektene, for eksempel at andre saker enn de obligatoriske etter loven skal behandles i ordinær generalforsamling eller at visse saker skal forelegges generalforsamlingen, enten for godkjenning av generalforsamlingen, eventuelt at saken forelegges til informasjon før det treffes vedtak. Bestemmelser om eierstyring kan også utformes i en aksjonæravtale/ egen eieravtale i tillegg til vedtektene. I større selskaper, eller selskaper hvor aksjonærene ønsker å forplikte seg som eiere i forhold til hverandre, er aksjonæravtale en vanlig avtaleform, jfr. aksjonæravtale i Agder Energi AS.

Interkommunale selskaper (IKS)

Rettslig stilling og lovgivning:

Et samarbeid mellom flere kommuner og/eller fylkeskommuner kan organiseres som et interkommunalt selskap (IKS) etter lov av 29.januar 1999 nr. 6. Et IKS er rettslig og økonomisk skilt fra deltakerkommunene. Selskapet har sin egen formue, budsjetter, inntekter og utgifter og svarer selv for sine forpliktelser. Det er selskapet selv som inngår og er part i avtaler og har partsstilling i rettssaker og overfor forvaltningsmyndighetene.

Selskapsformens egnethet:

I et interkommunalt selskap kan kun kommuner og fylkeskommuner være deltakere. Et IKS er egnet for visse lovpålagte oppgaver som brannvesen, revisjon, samt tjenester det kan være regningssvarende og strategisk å løse i et kommunalt samarbeid. Også avgrensede, administrative oppgaver kan være egnet å organisere som IKS, eks. visse stab – og støttefunksjoner.

Myndighets- og forvaltningsoppgaver vil kreve overføring av myndighet dersom oppgavene legges til et IKS. Særlovgivning kan sette begrensinger som gjør at kommunestyret ikke kan delegere myndighet. Vurderinger må gjøres i forhold til at selskapet er eget rettssubjekt. Også annet lovverk kan begrense muligheter for selskapsdannelse, eks. Lov om offentlige anskaffelser.

Styrende organ:

Selskapets øverste myndighet er representantskapet. Representantskapet er eiernes organ og deltakerkommunenes eiermyndighet utøves av representantskapet.

Den enkelte deltakerkommune kan ikke utøve eiermyndighet direkte overfor selskapets styre eller administrasjon. Hver deltakerkommune skal ha minst ett medlem i representantskapet. Gjennom representantskapet kan deltakerkommunene treffe vedtak som binder styret, og det kan omgjøre vedtak som styret har truffet.

Alle IKS skal ha en selskapsavtale (vedtekter). Loven oppstiller i § 4 minimumskrav til innhold. Deltakerne kan legge inn flere bestemmelser i selskapsavtalen, eksempelvis at visse saker som ellers hører under styrets forvaltningsmyndighet, må godkjennes av representantskapet.

Samlet sett gir disse bestemmelsene deltakerkommunene i utgangspunktet større innflytelse over styringen av selskapet enn det aksjeloven gir deltakerne (eierne) i et aksjeselskap.

Denne utvidede innflytelsen må sees i sammenheng med selskapsdeltakernes ubegrensede ansvar for selskapets forpliktelser. Når deltakerne påtar seg et større ansvar er det også naturlig at styringsmulighetene utvides. Det er imidlertid ikke mer enn et utgangspunkt. Både i selskapsavtalen og i en eieravtale (tilsvarende aksjonæravtale i aksjeselskaper) vil det være mulig å øke eiernes styring og kontroll ved at nærmere angitte saker må behandles av representantskapet (eierorganet).

Et interkommunalt selskap skal ha et styre og en daglig leder som står ansvarlig for forvaltningen av selskapet. Det hører under styret å forvalte selskapet på vegne av deltakerkommunene. Styret leder selskapets virksomhet og har ansvar for at verdier deltakerne har i selskapet brukes forsvarlig og i tråd med selskapets formål. I forvaltningen av selskapet er styret underlagt representantskapet, og det må følge vedtak og retningslinjer som dette fastsetter. Styrets forvaltningsmyndighet må videre utøves innenfor rammen av selskapsavtalen og selskapets årsbudsjett.

Arbeidsgiveransvaret:

Daglig leder ansettes av styret med mindre det er vedtektsfestet at ansettelse skal gjøres av representantskapet. Ansatte har selskapet som sin arbeidsgiver, med daglig leder som øverste administrative leder. Med mindre annet er bestemt i selskapsavtalen har styret ansvar for utvikling av arbeidsgiverpolitisk strategi. Lov om interkommunale selskaper regulerer ansatte sin representasjon i styret.

Kommunens økonomiske ansvar og risiko:

Et særtrekk ved interkommunale selskaper er at hver av deltakerne har et ubegrenset ansvar for en prosent eller en brøkdel av selskapets samlede forpliktelser, tilsvarende eierandelen i selskapet som vil fremgå av selskapsavtalen. Samlet skal deltakernes ansvarsandeler utgjøre selskapets samlede forpliktelser. I Selskapsavtalen kan det hjemles muligheter for å bygge opp fond for gjennomføring av investeringer og til nødvendig driftskapital. Fondsoppbyggingen skal stå i forhold til selskapets oppgaver og forpliktelser. Representantskapet kan, etter forslag fra styret, beslutte å dele ut midler til deltakerne, jfr. lovens § 29.

Styring, tilsyn og kontroll:

Av forskrifter til lov om interkommunale selskaper følger regler om årsbudsjett og økonomiplan, og krav til årsregnskap og årsberetning. Av forskriftene følger også regler om periodevis rapportering, samt krav om KOSTRA – rapportering.

Etter lovens § 18 følger det at selskap hvor deltakerne betaler årlig tilskudd, så er selskapets budsjett ikke endelig før deltakerkommunenes budsjetter er behandlet jf. kommunelovens § 45 nr. 4. Representantskapet sitt budsjettvedtak er følgelig ikke endelig før deltakerkommunene har avsluttet sin budsjettbehandling.

Rammer for utøvelse av eierskap i interkommunale selskaper IKS

Eierstyring	Kommentar
Regulert	Lov om interkommunale selskaper av 29.januar 1999
Representantskap (RS)	<p>Deltakerkommunene utøver sitt eierskap gjennom representantskapet.</p> <p>RS er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet.</p> <p>RS - medlemmene representerer sine respektive kommuner i selskapsforholdet. Vedkommende kommune har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i RS. Dette innebærer at flertallet i kommunestyret eller det organ som har fått myndighet til det, kan gi sine representanter instruks om stemmegivning i RS.</p> <p>RS har generell instruks- og omgjøringsmyndighet overfor styret.</p> <p>Representantskapets leder plikter å innkalle RS når en av deltakerne krever det for behandling av en bestemt sak.</p>
Selskapsavtale (vedtekter)	<p>Selskapsavtalen fastsetter selskapets formål, deltakers innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser ovenfor selskapet.</p> <p>Loven har krav til minsteinnhold i selskapsavtalen. For øvrig kan deltakerne selv bestemme hva selskapsavtalen skal inneholde.</p> <p>Bestemmelser om eierstyring kan enten innarbeides i selskapsavtalen eller i en egen eieravtale.</p>

Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27

Rettslig stilling og lovgivning:

Lov om kommuner og fylkeskommuner § 27 har regler om interkommunalt samarbeid mellom kommuner og/eller fylkeskommuner når samarbeidet er organisert med eget styre (interkommunalt styre). Et interkommunalt styre er ikke eget rettssubjekt.

Selskapsformens egnethet:

Kommunelovens § 27 er motstykke til et interkommunalt selskap (IKS) idet et IKS er eget rettssubjekt, noe et § 27-samarbeid som regel ikke er (men som det kan være). Dette innebærer at et § 27-samarbeid er best egnet når tradisjonelle, kommunale oppgaver som ikke er av forretningsmessig karakter, skal løses i samarbeid mellom flere kommuner.

Styrende organ:

Styret for interkommunalt samarbeid må tildeles en viss selvstendig avgjørelsesmyndighet, men den må begrenses til avgjørelser som angår virksomhetens drift og organisering. Styrets myndighet er begrenset i forhold til det som gjelder for styret i et interkommunalt samarbeid etter § 27. Styrets rolle og forhold til samarbeidskommunene må utformes i vedtektene.

Kommunens økonomiske ansvar og risiko:

Betaling for tjenester det interkommunale styret utfører, kan skje proratarisk etter folketall, eller etter en delt modell med ett element som er grunnbeløp for faste utgifter og et variabelt element knyttet til aktivitetsnivå og oppdragsomfang.

Rammer for utøvelse av eierskap i interkommunale samarbeid (IS § 27)

Eierstyring	Kommentar
Regulert	Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). § 27
Kommunestyret	Kommunestyret gjør selv vedtak om opprettelsen. Kommunestyret kan gi styret myndighet til å treffe beslutninger som angår virksomhetens drift og organisering. Interkommunalt styre etter § 27 er vanligvis ikke et eget rettssubjekt. Det interkommunale styre vil bare kunne handle på vegne av deltakerne i medhold av helt konkrete fullmakter som disse har gitt. Fullmakter som den enkelte deltaker har gitt kan trekkes tilbake til en hver tid, om enn med mulig ansvar ovenfor andre deltakere hvis dette er i strid med inngåtte avtaler.
Vedtekter, samarbeidsavtale	Vedtektene inneholder bestemmelser om formål (område for styrets virksomhet), hvorvidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd, hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser. Bestemmelser om eierstyring kan innarbeides i vedtektene, for eksempel at enkelte typer saker skal legges frem for deltakerkommunene før styret fatter vedtak i saken.

Vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28a-c.

Rettslig stilling og lovgivning:

Kommuneloven fikk med virkning fra 1/1-2007 nye bestemmelser om vertskommunesamarbeid, jfr. §§ 28a - k. Loven åpner for 2 typer samarbeid. Administrativt samarbeid (§ 28b) hvor en kommune overtar oppgaver for en eller flere andre kommuner hvor vertskommunen treffer avgjørelser etter delegert myndighet fra samarbeidskommunen. Det andre alternativet er vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd, jfr. § 28c. I dette tilfelle oppretter de samarbeidende kommuner et myndighetsorgan som har myndighet på vegne av de samarbeidende kommuner.

Vertskommunesamarbeid er når kommunen overlater lovpålagte oppgaver til en annen kommune, eventuelt til en felles folkevalgt nemnd. Vertskommunesamarbeid etableres etter reglene i kommunelovens kap. 5 om interkommunalt samarbeid. Samarbeidet er avtalebasert. Overføring av myndighet innebærer ikke overføring av ansvar, slik at ansvaret fremdeles ligger på samarbeidskommunen.

Vertskommunesamarbeid kan avtales mellom to eller flere kommuner. Avtale inngås av kommunestyret, jf. § 28b nr. 3, og endringer i avtalen må skje ved vedtak i kommunestyret. Avtale om vertskommunesamarbeid må være skriftlig, jf. § 28e nr. 1. og loven setter minstekrav til innhold i avtalen.

Vertskommunesamarbeidet kan oppløses umiddelbart ved enighet. For øvrig kan den enkelte deltaker med ett års varsel si opp sitt deltakerforhold hvis ikke annet er avtalt. Et vertskommunesamarbeid vil ikke være egen juridisk person, men være en del av vertskommunen som rettssubjekt

Samarbeidsformens egenhet:

Administrativt vertskommunesamarbeid (§ 28b) kan gjelde enkeltsaker eller saker som ikke er av prinsipiell betydning. Dette er å oppfatte som en delegasjonssperre, dvs. at ønsker man overføre saker av prinsipiell betydning må man velge annen samarbeidsform enn administrativt vertskommunesamarbeid.

Vertskommunesamarbeid med folkevalgt nemnd vil være aktuelt når myndighet i saker av prinsipiell betydning overlates til vertskommunesamarbeidet.

Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet ved slik delegasjon. Kommunene deltar i flere ulike vertskommuneordninger. Flere av disse har elementer av det kommunelovens legger opp til i de nevnte bestemmelser.

Kommunale foretak (KF)

Rettslig stilling og lovgivning:

Kommunale foretak er en del av kommunen som rettssubjekt og hjemlet i Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) kapittel 11.

Et KF er en del av kommunen og kommunestyret er øverste myndighet. Vedtektene skal vedtas av kommunestyret og formålsbestemmelse fastsetter den virksomhet foretaket skal drive. Styrets myndighetsområde følger av vedtektene og eventuelt delegasjonsvedtak fattet av kommunestyret. Kommunestyret kan gjennom vedtektene eller andre typer vedtak gi bindende pålegg for foretaket innenfor gjeldende lovverk. Stifting og oppløsning av kommunale foretak vedtas av kommunestyret.

Selskapsformens egnethet:

Reglene om kommunalt foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver. Organisasjonsformen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnmessige hensyn skal ivaretas. På landsbasis er det nå nærmere 250 kommunale foretak.

Det ligger ingen begrensninger i kommuneloven om hvilke oppgaver kommunen kan legge til et kommunalt foretak. Avgjørende vil være bestemmelser i særlovgivningen, eventuelt om det foreligger delegasjonssperrer.

Styrende organ:

Obligatoriske organer i et KF er styre og daglig leder. Styret er foretakets øverste myndighet og kan treffe avgjørelser i foretakets saker.

Styret, og styrets leder og nesteleder, skal velges av kommunestyret, og kan ikke delegeres til andre. Styret ansetter daglig leder hvis vedtektene ikke har lagt denne myndighet til kommunestyret eller driftsstyret. Daglig leder står i et direkte underordnings- og ansvarsforhold til styret som igjen er underlagt kommunestyret.

Arbeidsgiveransvaret:

Daglig leder har det overordnede ansvaret for ansatte i det kommunale foretaket. Kommunens overordnede arbeidsgiverpolitikk legger rammene også for det kommunale foretaket, eks. personalreglementer, seniorpolitikk, likestilling, tariffområdet, kompetanseutvikling.

Kommunens økonomisk ansvar og risiko:

Som en del av kommunen er foretaket underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet. Dette betyr at de kommunale budsjettene setter rammer for foretakets virksomhet, og styret er bundet av kommunens budsjett. Foretakets forpliktelser er kommunens forpliktelser, og kommunen er kontraktsmotpart i de avtalene som foretaket inngår.

Styring, tilsyn og kontroll:

Kommunens styrings- og kontrollmuligheter er flere og mer omfattende i kommunalt foretak enn i selvstendige selskaper. I forskrift til kommuneloven følger regler for årsbudsjett og økonomiplan, og krav til årsregnskap og årsberetning. Av forskriftene følger også regler om perioderapporter, samt krav om rapportering i KOSTRA.

Kontrollutvalget skal behandle årsberetning og årsregnskap fra foretakene, før disse behandles av kommunestyret. Kommunelovens bestemmelser om behandling av regnskapsmessig overskudd eller underskudd legges til grunn og omfatter også foretakene. Kommunale foretak har en selvstendig stilling i forhold til kommunens administrasjon. Rådmannen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor daglig leder. Rådmannen kan imidlertid instruere daglig leder om ikke å iverksette et tiltak eller en sak før kommunestyret har behandlet saken. Rådmannen kan gjennom en slik sak presentere sitt syn for kommunestyret.

I saker som foretakene fremmer til kommunestyret har rådmannen i medhold av kommuneloven § 23 ansvar for fullstendig saksbehandling. Rådmannen skal følgelig også i disse sakene legge frem sin vurdering og innstilling til kommunestyret.

Rammer for utøvelse av eierskap i kommunale foretak KF

Eierstyring	Kommentar
Lovregulering	Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven). Kapittel 11 Kommunalt og fylkeskommunalt foretak, med tilhørende forskrifter.
Kommunestyret	Styret er underordnet kommunestyret. Styret påser at virksomheten drives i samsvar med foretakets formål, vedtekter, vedtatt årsbudsjett og økonomiplan og andre vedtak eller retningslinjer fastsatt av kommunestyret. Kommunestyret kan innskrenke myndigheten til styret gjennom generelle eller individuelle instruksjoner.
Rådmann	Rådmannen kan instruere foretakets ledelse om at iverksettelsen av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet saken. I saker som foretakene fremmer til kommunestyret har rådmannen i medhold av kommuneloven § 23 ansvar for fullstendig saksbehandling.
Vedtekter	Foretaket skal ha vedtekter, jfr. kl. § 63, som angir foretakets formål. I vedtektene kan det fastsettes at styrets vedtak i nærmere angitte saker må være godkjent av kommunestyret selv for å være bindende for kommunen, jfr. § 69

Andre samarbeidsformer

Stiftelser etter Lov om stiftelser av 15. juni 2001.

En stiftelse er en formuesverdi som ved en bestemt disposisjon (testament, gave eller annen rettslig disposisjon) er stilt til rådighet for et bestemt formål. Hvorvidt formålet er gitt annen navn (legat, institusjon, fond eller lignende) har ingen betydning. Foreligger det først en stiftelse har ikke stifterne (opprettet) rådighet over formuesverdien. Stiftelser er underlagt offentlig tilsyn gjennom stiftelsestilsynet.

Ettersom kommunen ikke kan styre en stiftelse gjennom vanlig eierstyring, er det ikke aktuelt å vedta prinsipper for eierstyring knyttet til stiftelser.

Det sentrale for kommunen knyttet til stiftelser er at kommunen har klar bevisstheten rundt deltagelse og konsekvenser ved overføring av en formuesverdi til en stiftelse.

Vedlegg II – ”Besvarte spørreskjemaer fra selskapene”

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Kristiansandsregionen brann og redning
Adresse	Torridalsveien 39, 4632 Kristiansand
Telefon	47814000
Internettadresse	www.kbr.no
e-postadresse	kbr@kbr.no
Etablert (dato)	39814
Organisasjonsnummer	993470244
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	IKS
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	Per Stølan
Styreleder (navn)	Kim Høyer Holum
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Repskap= Knutepunkt Sørlandet
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	5
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	
Eiere (hvem og prosentvis andel)	Kommunene i Knutepunktet- Iveland. Eierskap i forhold til folketallet
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	Kommunene i Knutepunktet- Iveland. Eierskap i forhold til folketallet
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år):	2010 2009
Omsetning	88 075 550 80 965 438
Resultat før skatt	-202 716 1 060 090
Langsiktig gjeld	27 085 987 8 624 998

Egenkapital	12 248 500	12 451 217
Antall ansatte (årsverk)	81 årsverk - 179 ansatte	76 årsverk - 175 ansatte
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital	11 391 126	11 391 126
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen: a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010 c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	Ihht selskapsavtale. Budsjett fastsettes av representantskap. Tilskudd fordeles mellom kommunene basert på folketall pr 1. januar.	
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler		
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere		
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere		
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (<i>f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme</i>)		
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	Brann,redning og feiing ihht brannloven med forskrifter.	
Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	Bra	
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål		
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres	Nei	
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)		
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Via styret til rep.skap i juni (regnskap) og desember (budsjett)	

Egenkapital	2 689 840	2 135 759
Antall ansatte (årsverk)	10,8	9,8 (8,8 pga sykmelding)
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital		
a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010 c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	Årlig driftstilskudd vedtatt av kontrollutvalg og kommunestyret på kr 510.600,- i 2010	
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler		
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere	Vi har svært store pensjonsforpliktelser og relativt lav bemanning. Pensjonsforpliktelsen utgjør samlet kr 18,6 mill.	
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere		
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme)	Lovendring og ønske om å etablere et uavhengig interkommunalt revisjonsselskap	
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	Vi skal utføre revisjon og tilsyn i kommunen etter kommunelov med tilhørende forskrifter. Tilsvarende gjelder kommunale foretak og IKS som kommunen er medeier i.	
Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	Meget bra	
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål	Nei	
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres	Nei	
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)	Vi er i et strekt konkurranse preget marked med stort økonomisk press.	
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Rapporterer løpende til kontrollutvalget i kommunen, samt kommunestyre etter behov.	

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Agder Energi AS
Adresse	Postboks 603 Lundsiden, 4606 Kristiansand
Telefon	38 60 70 00
Internettadresse	ae.no
e-postadresse	firmapost@ae.no
Etablert (dato)	Stiftelsesdato 14.04.2000
Organisasjonsnummer	NO 981952324
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	AS
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	Konsernsjef Tom Nysted, firmapost@ae.no, telefon 38 60 70 00
Styreleder (navn)	Sigmund Kroslied
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Generalforsamling
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	12 konsernstyremedlemmer
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	Se vedlegg, evt. http://www.ae.no/ae/om/organisasjon/article45053.ece
Eiere (hvem og prosentvis andel)	Se vedlegg, evt. http://www.ae.no/ae/om/organisasjon/article45058.ece
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	Se over
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	1,496 %
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år): Mill. kr	2010 2009
Omsetning	9 434 8 287
Resultat før skatt	1 371 2 789
Langsiktig gjeld	7 621 5 944

Egenkapital	3 488	3 740
Antall ansatte (årsverk)	1 647	1 673
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital	1 809 000 000,-	
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen:	-----	
a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler		
b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010		
c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år		
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler	Se vedlegg	
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere	Se kvartals- og årsrapporter, som publiseres på ae.no	
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere	-----	
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme)	-----	
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	Utnytte, produsere, distribuere og omsette energi. Bidra til en sikker og rasjonell energiforsyning. Utnytte beslektede og lønnsomme forretningsmuligheter innen energi, kommunikasjon og infrastruktur.	
Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	-----	
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål	-----	
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres	-----	
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)	-----	
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Se kvartals- og årsrapporter, som publiseres på ae.no	

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Avfall Sør AS
Adresse	Pb 4094 4689 Kristiansand
Telefon	38177070
Internettadresse	www.avfallsor.no
e-postadresse	post@avfallsor.no
Etablert (dato)	18.02.1992
Organisasjonsnummer	986 296 042
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	AS
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	Sigurd Tvedt - sigurd.tvedt@avfallsor.no - 38177067
Styreleder (navn)	Erik Nyhuus
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Generalforsamling
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	8
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	1 styremedlem velges fra Songdalen, 1 fra Vennesla, 1 fra Søgne og 3 fra Kristiansand. De øvrige 2 er valgt av de ansatte.
Eiere (hvem og prosentvis andel)	Kristiansand, Vennesla, Søgne og Songdalen kommuner
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	300.000
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	16500 aksjer (5,5 %)
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år):	
Omsetning	kr. 115.548.335 - 2009 kr. 144.566.463 - 2010
Resultat før skatt	kr. 5.242.871 - 2009 kr. 7.264.268 - 2010
Langsiktig gjeld	kr. 71.500.000 - 2009 kr. 99.325.000 - 2010

Egenkapital	kr. 68.669.014 - 2009 kr. 67.433.282 - 2010
Antall ansatte (årsverk)	67,5 - 2009 66,9 - 2010
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital	Aksjekapital 30.000.000
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen: a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010 c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	Kommunen har tildelt selskapet enerett på innsamling og behandling av husholdningsavfall og behandling av slam. Kommunen har ikke gitt økonomiske bidrag/tilskudd til selskapet.
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler	Selskapet har følgende datterselskaper og eierandeler i andre selskaper: Avfall Sør Husholdning AS 100% Avfall Sør Bedrift AS 100 % Mjåvannsveien 23 AS 100% Agder Vekst AS 50 % Støleheia Pukkverk AS 50 % Returkraft AS 49,9 % Retura Sør AS 14,3% Rekom AS 3,8 %
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere	All virksomhet, gjeld og eiendeler knyttet til husholdningsrenovasjon og slambehandling (herunder Støleheia Avfallsanlegg) er overført til datterselskapet Avfall Sør Husholdning pr 1.1.2011. Tildelt enerett fra eierkommunene er videretildelt til Avfall Sør Husholdning AS
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere	De eiervalgte styremedlemmene i Avfall Sør AS skal også velges som styre i Avfall Sør Husholdning AS. Ordførerne i eierkommunene er valgkomite.
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (<i>f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme</i>)	Selskapet ble etablert for å bygge opp en felles interkommunal avfallsløsning i de fire eierkommunene. Hensikten med etableringen av selskapet er oppnådd og vil være den samme fremover.

Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	Selskapets formål er, enten selv eller gjennom hel eller deleide selskaper, å drive renovasjonsvirksomhet, herunder avfallsinnsamling og avfallsbehandling. Selskapet skal helt eller delvis utføre eierkommunenes forpliktelser iht. Forurensingslovens §§ 29 og 30. Virksomheten skal drives på en økonomisk, ressurs- og miljømessig god måte, i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.
Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	Selskapet har oppnådd de fastsatte mål.
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål	Det foreligger ingen forslag til slike endringer.
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres	Gjeldende vedtekter er revidert i forbindelse med endring av konsrenstruktur m.v. pr 1.1.2011, og det antas ikke aktuelt å foreslå ytterligere endringer nå.
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)	Selskapet er etablert under forutsetning av gjeldende ansvar og styringsrett for husholdningsavfall og slam. Eventuelle endringer i slik styringsrett med tildeling av enerett for aktuelle oppgaver fra eierkommunene vil kunne endre grunnlaget for videre drift vesentlig, men anses ikke aktuelt pr i dag. Den konkurranseutsatte delen av renovasjonsvirksomheten ligger i datterselskapet Avfall Sør Bedrift AS, og dette selskapet har så langt oppnådd gode resultater i et marked med økende konkurranse. Nåværende utbytteneivå fra Avfall Sør AS vil pr i dag medføre redusert egenkapital.
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Avfall Sør AS rapporterer til eier gjennom generalforsamling, årsberetning og årsregnskap. Driftsmessige forhold knyttet til husholdningsrenovasjon og slam drøftes løpende med representanter for teknisk sektor i kommunene i et formalisert administrativt utvalg (AU). AU-medlemmene deltar i styremøtene med talerett.

Langsiktig gjeld	746.000	1.614.000
Egenkapital	154.630.000	1.790.000
Antall ansatte (årsverk)	80	86
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital	1.613.000	
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen: a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010 c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	0,-	
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler	Kristiansand Hospitalutstyr AS	
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere		
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere		
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme)	Uendret jfr vedtektenes §1	
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	Selskapets primære formål er yrkesrettet attføring. Dette formål ivaretas gjennom produksjon og omsetning samt gjennom å delta i annen virksomhet som kan føre til økt sysselsetting av yrkeshemmede, fortrinnsvis fra kommuner i Vest-Agder.	
Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	Positivt	
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål		
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres		
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)		
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Månedlige styrerapporter. Årlig generalforsamling. Årsberetning og regnskap.	

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Vest-Agder-museet IKS
Adresse	Odderøya 17, 4610 Kristiansand
Telefon	
Internettadresse	www.vestagdermuseet.no
e-postadresse	
Etablert (dato)	14.09.2005
Organisasjonsnummer	989 072 048
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	IKS
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	John Olsen (fra 1.oktober 2011)
Styreleder (navn)	Terje Damman
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Representantskapet
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	9
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	
Eiere (hvem og prosentvis andel)	(Se vedlagte selskapsavtale)
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	1/100
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år):	2010 2009
Omsetning	kr 38,8 mill. kr 36,9 mill.
Resultat før skatt	kr 44 878 kr 707 131
Langsiktig gjeld	kr 21,1 mill. kr 15,9 mill.

Egenkapital	kr 1,1 mill.	Kr 2,6 mill.
Antall ansatte (årsverk)	43	43
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital		
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen: a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010 c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	Vi mottar ingen faste årlige tilskudd fra Songdalen kommune.	
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler		
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere		
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere		
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme)		
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål? Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	Se vedlagte selskapsavtale	
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål		
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres		
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)		
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Eier får årlig tilsendt årsrapport med regnskap. I tillegg avholdes det to representantskapsmøter i året hvor eierne orienteres om driften og treffer vedtak om regnskap og budsjett.	

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Interkommunalt arkiv i Vest-Agder IKS (IKAVA)
Adresse	Märthas vei 1, 4633 Kristiansand
Telefon	38 14 55 91
Internettadresse	www.ikava.no
e-postadresse	ikava@ikava.va.no
Etablert (dato)	20.03.1990 med senere omdanning til IKS 13.2.2003
Organisasjonsnummer	971531673
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	Interkommunalt selskap (IKS)
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	Kjetil Reithaug reithaug@ikava.va.no 38 14 55 93
Styreleder (navn)	Evy-Anni Evensen
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Representantskapet
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	5, + 1 repr. for de ansatte
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	Styrerepresentanter er valgt av enstemmig representantskap der Songdalen er medlem
Eiere (hvem og prosentvis andel)	Se vedlegg
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	4,78% (Med utgangspunkt i innbyggertall. Avtalen blir rutinemessig endret hvert 4. år, neste gang 2011, med bakgrunn i endring i innbyggertall)
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år):	2010 2009
Omsetning	
Resultat før skatt	5427712 530641
Langsiktig gjeld	1159239 1309908

0

Egenkapital		
Antall ansatte (årsverk)	3117030 4,5 faste	2056610 4,5 faste
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital		
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen:	191 000	183 000
a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler	0	
b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010	0	
c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	0	
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler		
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere		
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere		
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (<i>f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme</i>)	Eierne har på grunn av rammevilkårene og teknologisk utvikling større utfordringer på fagområdet enn da selskapet ble opprettet. Behovet for selskapet er derfor enda tydeligere og større enn ved oppstart.	
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	Interkommunalt Arkiv i Vest-Agder IKS skal arbeide for at verdifullt kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmennhetens bruk, forskning og andre forvaltningsmessige og kulturelle formål i samsvar med arkivloven. Interkommunalt Arkiv i Vest-Agder IKS vil i samråd med kommunene og fylkeskommunen ha ansvar for ordning av deltakernes fjern-arkiv, stå for opplæring og veiledning i arkivsystemer og arkiv-rutiner, rådgivning og tilsyn med arkivlokaler, samt bistå med annet arkivarbeid for deltakerne	

Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	Selskapet har sørget for å kunne utføre de tjenester som er nødvendige for å oppnå virksomhetens formål, selv om det gjenstår utfordringer (se nedenfor)
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål	
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres	Vedtektene endres vedtekstmessig hvert fjerde år for å justere eierandelene i forhold til befolkningsendringer. Skal endres i 2011
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)	Selskapet har løst akutt behov for magasinlokaler, men trenger en avgjørelse fra statlige myndigheter på om det vil være mulig med fremtidig utvisels av lokalene i Prestheia. Elektroniske arkiver og arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre dem for ettertiden er store og vil kreve betydelige ressurser i fremtiden selv om den akutte utfordringen blir håndtert.
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Eiere blir jevnlig informert om utført arbeid for de enkelte eiere i forhold til årlig arbeidsplan for den enkelte kommune. IKAVA står i jevnlig kontakt med fagrepresentanter for eierne i utførelsen av arbeidet for kommunene. Referater fra styremøter etc leges ut på hjemmesider. Eiere får informasjon gjennom fyldig årsmelding/regnskap etc. ved innkalling til representantskapsmøte.

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Midt-Agder Friluftsråd
Adresse	Postboks 207, 4662 Kristiansand
Telefon	98 85 11 11
Internettadresse	www.midt-agderfriluft.no
e-postadresse	post@midt-agderfriluft.no
Etablert (dato)	1939, reorganisert siste gang i 2006
Organisasjonsnummer	975 641 716
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	IKS
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	Per Svein Holte, psholte@midt-agderfriluft.no, 90 73 39 71
Styreleder (navn)	Bjørn Ropstad
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Kommunestyrene
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	8
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	Stein Vidar Eikhom er oppnevnt av Songdalen
Eiere (hvem og prosentvis andel)	IKS
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	0
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	0
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år):	2009 2010
Omsetning	7.253.385,- 6.440.835,-
Resultat før skatt	21.129,- 317.128,-
Langsiktig gjeld	0 0

Egenkapital	3.335.768,-	3.652.869,-
Antall ansatte (årsverk)	4,5	5
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital	Songdalen kommune bidri i 2010 med kr 71.400,- i driftstilskudd. Tilskudd til og med 2011 er kr 12,- pr innbygger i medlemskommunene. Ingen ekstraordinære tilskudd til drift fra noen av samarbeidskommunene, men ulike tilskudd fra andre offentlige og private institusjoner.	
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen:		
a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler		
b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010		
c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	Ingen ut over de prosjektmidler som søkes til hvert år fra andre enn kommunene.	
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler	nei	
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere		
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere		
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme)	Selskapet ble stiftet for å ivareta regionale friliftsinteresser. Dette utføres fortsatt på en god måte for allmennheten og kommunene.	
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	Vedtekter legges ved.	
Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål	Meget god.	
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål	Ingen	
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres	nei	
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)	Friluftsrådet har de siste årene etablert flere nye anlegg, samt deltar i drift og utvikling av tur og skiløyper. Å skaffe midler til den årlige driften av anleggene er en stor utfordring.	
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier.	Styremøter ca 2 hver måned. Daglig leder møter i kommunestyrene årlig. Fylldig Årsmelding til alle politikere.	

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Knutepunkt Sørlandet
Adresse	Tordenskjoldsgate 65, 4614 KRS.
Telefon	38 17 60 61
Internettadresse	www.knutepunktsorlandet.no
e-postadresse	kak@knutepunktsorlandet.no
Etablert (dato)	22.03.1999
Organisasjonsnummer	971333227
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	Interkommunalt samarbeid organisert med hjemmel i kommunelovens § 27
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	Kjell A Kristiansen, 982 99713
Styreleder (navn)	Johnny Greibesland
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Representantskap (tom 31.12.2011)
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	43 (tom 31.12.2011)
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	43 (tom 31.12.2011)
Eiere (hvem og prosentvis andel)	Kristiansand, Vennesla, Søgne, Songdalen, Birkenes, Iveland og Lillesand kommune
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	Det er ikke utstedt andeler i virksomheten
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	Eierandel beregnes prosentvis ut i fra kommunenes innbyggertall/innbetalt medlemsavgift
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år): NB Regnskapet føres etter de kommunale regnskapsforskriftene	2010 2009
Omsetning	11.731.060 8.119.180
Resultat før skatt Netto driftsresultat	Ikke skattepliktig 1.375.900 -1.158.963
Langsiktig gjeld	0 0

Egenkapital	8.100.065	6.738.760
Antall ansatte (årsverk)		2,4
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital	Innbetalt medlemskontigent i oppstartsåret	
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen: a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010 c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år	a) Kommunene betalte kr 29 pr. innbygger i medlemskontigent i 2009/2010 b) Medl.kontingent 2010 kr 3.661.772 Ref.stat kommune:kr 4.706.728, Ref.Eu kr 2.250.904	
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler		
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere		
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere		
Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme)		
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål?	KnpS skal samordne interkommunalt samarbeid mellom deltagerkommunene, og skal arbeide aktivt for å fremme tiltak som skaper effektive og gode løsninger for innbyggerne og næringslivet.	
Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål		
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål		
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres		
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)		
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Årsmelding sendes til eierkommunene. Daglig leder møter i eierkommunene 1 gang pr år, enten fmskap eller kstyre.	

SPØRRESKJEMA – EIERSKAPSMELDING SONGDALEN KOMMUNE

(Svarene nedenfor skal i hovedsak ta utgangspunkt i revidert årsregnskap pr 31-12-2010)

SPØRSMÅL	SVAR
Virksomhetens navn	Tronstadvann Interkommunale Vannverk
Adresse	Kristiansand kommune. Teknisk sektor. Ingeniørvesenet. PB 417 Lund. 4624 Kristiansand
Telefon	38182419 Tlf på anlegget. Dette er sjelden bemannet
Internettadresse	
e-postadresse	
Etablert (dato)	Anlegget ble bygget og satt i drift i 1976
Organisasjonsnummer	844385412
Organisasjonsform (AS, KF, Stiftelse, IKS, annet)	IKS
Daglig leder (navn, e-post og tlf nr)	Terje Lilletvedt
Styreleder (navn)	Hans Otto Lund
Øverste myndighet (generalforsamling/ representantskap/ kommunestyre/ annet)	Representantskap
Antall medlemmer i styret/ utøvende organ	5
Representant(er) i styret/ utøvende organ, oppnevnt av kommunen (dersom kommunen samarbeider med andre eiere om oppnevning av representanter, bes disse oppgitt)	Se egen tabell under
Eiere (hvem og prosentvis andel)	Kristiansand 85% , Søgne 9%, Songdalen 6%
Totalt antall utstedte aksjer/andeler i selskapet/virksomheten	
Kommunens eierandel (antall aksjer/andeler)	
Økonomiske nøkkeltall (siste 2 år):	2010 2009
Omsetning	9558320 7691064
Resultat før skatt	471995 333250

Langsiktig gjeld	15100000	16682500
Egenkapital	35255985	38529588
Antall ansatte (årsverk)	0	0
Aksjekapital/ selskapskapital/ stiftelseskapital/ grunnkapital		
Oversikt over bidrag/ tilskudd fra kommunen: a) beskriv eventuelle inngåtte avtaler om årlige driftstilskudd og/eller investeringsmidler b) størrelse på tilskudd og/eller investeringsmidler mottatt i 2010 c) ekstraordinære tilskudd og/eller investeringsmidler de 3 siste år		
Eventuelle datterselskaper/ andre eierandeler		
Økonomiske forhold som er viktig å kommentere	Inntektene til selskapet kommer inn ved at kommunene betaler for den vannmengden som tas ut. Vannprisen blir vedtatt hvert år.	
Eierskapsmessige forhold som er viktig å kommentere Vurdering av bakgrunn for etablering av selskapet (f.eks: om hensikten med etableringen av selskapet fortsatt er den samme)	Vannforsyning for eierkommunene	
Hva er selskapets/virksomhetens vedtektsfestede formål? Vurdering av oppnåelse av selskapets/virksomhetens formål		
Eventuelle innspill til endringer/ utvidelse av selskapets/virksomhetens formål		
Vurdering av om gjeldende vedtekter bør revideres		
Pek på eventuelle aktuelle utfordringer for selskapet/virksomheten (f.eks ifht drift, regulatoriske forhold, marked)		
Kort beskrivelse av rapporteringsrutiner overfor eier	Årsrapport + rapportering av hendelser i forb. m. styre- representantskapsmøter	

Faste medlemmer TIV styret.

Navn	Kommune
Anne H. Danielsen	Kr. Sand
Sissel Mosby Nilsen	Kr. Sand
Arvid Omdal (leder)	Kr. Sand
Kjetil Åsen (Nestleder)	Songdalen
Peder J. Pedersen	Søgne

Faste medlemmer Representantskapet TIV

Navn	Kommune
Hans Otto Lund (leder)	Kr. Sand
Mona Drange	Kr. Sand
Ole F. Godtfredsen	Kr. Sand
Sølve Vinvand	Songdalen
Jørund Try (Nestleder)	Søgne